

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

Diplomová práce

2023

Bc. Anna Melmuková

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

Metody narace v českých podcastech

Diplomová práce

Autor práce: Bc. Anna Melmuková

Studijní program: Mediální studia

Vedoucí práce: PhDr. Martin Groman, Ph.D.

Rok obhajoby: 2023

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne

Bc. Anna Melmuková

Bibliografický záznam

MELMUKOVÁ, Anna. *Metody narace v českých podcastech*. Praha, 2023. 56 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Martin Groman, Ph.D.

Rozsah práce: 110 807 znaků včetně mezer

Abstrakt

Tématem této diplomové práce jsou metody narace v českých podcastech. Zabývá se analýzou podcastových formátů ve formě drama podcastu a podcastového dokumentu v kontextu české podcastové scény. Cílem práce je oba tyto žánry definovat, charakterizovat jejich znaky a zhodnotit, jakými způsoby vyprávějí příběhy. K rozboru bylo vybráno celkem dvanáct podcastů, na nichž se budou metody narace zkoumat. Jedná se o podcasty *Zkouškový*, *Stopař*, *Neklid*, *Rozchod*, *Rituál*, *Hrana*, *Hranice násilí*, *Zhasni!*, *Svatebky*, *Základka*, *Pohřešovaná* a *Anatomie strachu*, jenž budou rozebrány na základě audionaratologické analýzy, která je založená na zkoumání verbálních i neverbálních znaků v kontextu zvukového média. Z výsledků analýzy hraných podcastů vyplývá, že v jejich případě velmi záleží na zvukovém designu. Především v podobě hudebního podkresu a zvukových efektů odkrývajících další roviny vyprávění. Ve všech případech je jejich záměrem poskytnout autentický zážitek a vybudovat atraktivní prostředí pro posluchače. Naopak analýza podcastových dokumentů ukazuje, že existují dvě skupiny dokumentů s odlišným přístupem. První skupinu tvoří dokumenty postavené pouze na výpovědích bez velkého využití zvukového designu, kdy jde hlavně o předání informací a zaznamenání reality. Druhou skupinou jsou pak dokumenty opírající se o umělecké zpracování, kdy je použití zvukového designu stěžejní.

Abstract

This thesis focuses on methods of narration in Czech podcasts. It contains an analysis of podcast formats in the form of drama podcast and documentary podcast in the context of the Czech podcast scene. The main goal of the paper is to define both of these genres, characterize their features and evaluate the ways in which they tell stories. A total of twelve podcasts were selected for analysis, on which the methods of narration will be examined. The selected podcasts are *Zkouškový*, *Stopař*, *Neklid*, *Rozchod*, *Rituál*, *Hrana*, *Hranice násilí*, *Zhasni!*, *Svatebky*, *Základka*, *Pohřešovaná* a *Anatomie strachu*, which will be analyzed on the basis of audionarratological analysis, which is based on verbal and non-verbal signs in the context of the audio medium. The results of the analysis of drama podcasts show that in their case sound design is very important. Primarily in the form of musical undertones and sound effects revealing other levels of storytelling. In all cases, their intention is to provide an authentic experience and build an attractive environment for listeners. On the contrary, the analysis of documentary podcast shows that there are two groups of documents with different approaches. The first group consists of documents based only on statements without much use of sound design, when it is mainly about conveying information and recording reality. The second group consists of documents based on artistic processing, where the use of sound design is crucial.

Klíčová slova

Podcast, podcasting, nová média, audio, narace, podcastové drama, podcastový dokument

Keywords

Podcast, podcasting, new media, audio, narration, podcast drama, documentary podcast

Title

Methods of narration in czech podcasts

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla nejprve poděkovat vedoucímu mé diplomové práce panu PhDr. Martinu Gromanovi Ph.D. za jeho vstřícný přístup, cenné rady, nápady a připomínky. Dále také mé rodině a přátelům za veškerou podporu a pomoc při psaní této diplomové práce.

Obsah

Úvod	2
1. Podcasting.....	4
1.1 Vymezení pojmu.....	4
1.2 Původ a význam označení.....	4
1.3 Definice podcastu a jeho charakteristické znaky	5
1.4 Technologická specifika a vývoj podcastu	6
1.5 Vztah podcastu a rozhlasu	8
1.6 Teoretické ukotvení podcastu	9
1.7 Vývoj podcastu v České republice.....	11
2. Narace.....	14
2.1 Narace a audionaratologie	14
2.2 Narace v podcastech	16
3. Podcastové žánry	19
3.1 Podcastové drama	19
3.2 Analýza podcastových dramát	21
3.3 Podcastový dokument	32
3.4 Analýza podcastových dokumentů	35
Závěr.....	43
Summary.....	46
Použité zdroje	49

Úvod

V posledních letech zažívají podcasty obrovský nárůst popularity nejen ve světě, ale i u nás, v České republice. Dostávají se do hledáčku mnoha posluchačů a postupně získávají své pevné místo v mediálním světě. S tím souvisí navyšování počtu tvůrců, kteří vytvářejí neustále nové podcasty na různá témata. Avšak kromě rozmanitých témat se podcasty rozrůstají i v rámci podob a zpracování. Opakuje se tak vývoj ze zahraničí, jenž k nám přichází s určitým zpožděním.

Ačkoliv jsou podcasty v České republice aktuální záležitostí teprve pár let, podcastová scéna stihla projít značnou proměnou. Po vzoru zahraničí u nás začaly vznikat technicky náročnější a propracovanější podcastové formáty vedoucí k neotřelým možnostem zvukového vyprávění. Tyto možnosti měly vliv na znovuoživení umělecké zvukové kultury mající kořeny v rozhlasové tvorbě. Jedná se o podcastové dokumenty a dramata, které se v dnešní době stávají stále více populární.

Tato diplomová práce se zabývá metodami narace v českých podcastech se zaměřením právě na dokumenty a dramata. Její hlavní náplní byla analýza takto vymezené české podcastové scény s cílem přiblížit tyto žánry a prozkoumat, jakými způsoby vyprávějí příběhy. Zároveň si dala za úkol zjistit, zda mají společné znaky či se naopak diametrálně odlišují, a rozebrat jejich tvorbu prostřednictvím audionaratologické analýzy založené na zkoumání verbálních i neverbálních znaků v kontextu zvukového média. Pro analýzu bylo vybráno celkem dvanáct podcastů zastupujících oba specifické žánry, které současně vystihují širokou škálu soudobé české podcastové scény.

K danému tématu mě přivedl vlastní poslech a zájem o tento typ podcastů, kdy jde o komplikovanější formáty z hlediska technického zpracování, například oproti běžnějším rozhovorům nebo publicistickým pořadům. Mimo jiné je u nás oblast podcastů pořád málo probádanou oblastí, čemuž odpovídá množství akademických prací, jež se navíc teprve začínají zabývat podcasty v konkrétnějším pojetí.

Kromě toho bych chtěla zmínit, že se diplomová práce částečně odklonila od původní verze diplomových tezí. V průběhu teoretických příprav jsem upustila od varianty zkoumat, jak české podcasty vyprávěním příběhů nastolují témata. Stalo se tak z důvodu

zbytečné spletnosti odlišných přístupů, které by bylo nezbytné použít pro vypracování takto stanovené diplomové práce.

První teoretická část diplomové práce se bude na úvod věnovat vymezení základních pojmů spojených s fenoménem podcastingu, na něž naváže podkapitolou o původu a významu daného označení. Dále se bude zabývat definicí podcastu a jeho charakteristickými znaky, které jsou velmi provázané s technologickými specifiky a jejich vývojem. Následně bude popsán vztah podcastu s rozhlasovým médiem, jelikož mají obě formy zvukovou podobu a navzájem se ovlivňují. Rovněž budou představeny teoretické rámce a koncepty vztahující se k novým médiím, do kterých je potřeba podcast zasadit. Kapitola o podcastingu pak bude zakončena přiblížením začátků a následného vývoje české podcastové scény až do současnosti.

Druhá teoretická část se zaměří na téma narace a jejích metod, jež propojím se světem podcastu. Budu vysvětlovat potřebu analýzy technik zvukového vyprávění, pro kterou je význam zvuku stěžejní, přičemž upřesním změny v terminologii související s charakterem podcastu. Poté přijde na řadu zařazení narace v rámci podcastového formátu a její propsání do jednotlivých žánrů, především těch umělecky pojatých.

V praktické části představím žánry hraného podcastu a podcastového dokumentu, včetně jejich typických rysů či variant, kdy ke každému zvlášť provedu analýzu několika podcastů. Podkapitola týkající se dramatu bude obsahovat rozbor pěti podcastů, jmenovitě *Zkouškový*, *Stopař*, *Neklid*, *Rozchod* a *Rituál*. Zbývajících sedm podcastů bude spadat pod analýzu podcastových dokumentů. Jedná se o podcasty *Hrana*, *Hranice násilí*, *Zhasni!*, *Svatebky*, *Základka*, *Pohřešovaná* a *Anatomie strachu*.

1. Podcasting

1.1 Vymezení pojmu

Tato kapitola se zaměří na detailní vysvětlení termínu podcastingu od jeho samotného vzniku až po nejrůznější definice. Dále se bude věnovat charakteristickým znakům a rysům, které jsou spjaty výhradně s tímto termínem a dělají ho tak specifickým v mediální sféře. V této kapitole nelze opomenout ani zajímavou historii a vývoj podcastů za poslední roky, s čímž souvisí i porovnání s rozhlasem jako zastřešujícím médiem. Následně dojde k zasazení podcastingu do kontextu nejrůznějších teorií a konceptů vztahujících se k novým médiím, přičemž se kapitola uzavře nastíněním české podcastové scény a jejích začátků.

1.2 Původ a význam označení

Podcasting jako fenomén zmiňovaný stále častěji v posledních letech má své kořeny dále v minulosti než by se možná dalo čekat. S pojmem podcastingu poprvé přišel britský novinář a technolog Ben Hammersley už v roce 2004 ve svém článku „Audible revolution“ pro britský deník *The Guardian*.¹ V něm rozvíjel myšlenky nad tehdejším vzrůstajícím trendem v poslouchání a tvorbě audio-obsahu v rámci tzv. amatérského rádia, a vysvětloval důvody, proč se tak děje. Podle něj se jednalo o kombinaci tří základních věcí. Zařadil mezi ně neustále se navyšující počty a používání přenosných mp3 přehrávačů, do kterých je možné si stáhnout audio-obsah podle svého uvážení a poslouchat jej kdekoliv a kdykoliv. Potom levné a dostupné programy včetně technického vybavení pro výrobu svých vlastních podcastů, což se ale nijak nepříznivě nepodepisuje na kvalitě výsledného produktu. Danou trojici pak logicky doplnil možnostmi internetu a online připojení v kontextu blogování, kdy interaktivita a obecně jiný přístup k tvorbě láká stále více posluchačů. Hammersley ve svém článku vyzdvihoval potenciál podcastingu také vzhledem k tomu, že v té době žádný profesionální rozhlas ve Spojeném království nenabízel rozhlasové programy ke stažení a příležitosti pro „amatéry“ se tak jen nabízely.² Samotný trend oblíbenosti audio-obsahů se pak pokusil pojmenovat a kromě termínů „Audioblogging“ nebo „GuerillaMedia“ zmínil právě

¹ Ben Hammersley, „Audible revolution,“ *The Guardian: International edition*, February 12, 2004, <https://www.theguardian.com/media/2004/feb/12/broadcasting.digitalmedia>.

² Ibid.

„Podcasting“, který se nakonec uchytil.³ Dané slovo vychází ze spojení anglických výrazů *iPod* neboli přenosného multimediálního přehrávače od firmy Apple uvedeného na trh v roce 2001 a *broadcasting*, což v překladu znamená vysílání.⁴ Důkazem úspěchu daného pojmu je také fakt, že „podcast“ byl označen slovem roku 2005 v rámci New Oxford American Dictionary.⁵

1.3 Definice podcastu a jeho charakteristické znaky

Definice podcastu by se dala obecně formulovat jako zvukový pořad v digitální podobě, který si můžeme stáhnout a poslechnout na svém počítači, osobním přenosném přehrávači (v dnešní době hlavně na chytrém telefonu) či jiném podobném zařízení.⁶ Nicméně některá specifika nebo rysy jeho definici poněkud ztěžují a zamotávají. Komplikují tak například zařazení do jasné kategorie vůči tradičnímu rozhlasu, kdy je stěžejní otázkou, zda lze podcast popsat jako pouhou metodu distribuce audio-obsahu nebo úplně nové masové médium. Této problematice se však budu naplno věnovat až v podkapitolách *1.5 Vztah podcastu a rozhlasu* a *1.6 Teoretické ukotvení podcastu*.

Podcast není limitovaný jen na zařízení iPod ale používá se jako zastřešující termín pro veškerý zvukový obsah distribuovaný skrz internet prostřednictvím webových stránek, různých podcastových aplikací atp.⁷ Důležité je také zmínit, že za podcast může být považován celý pořad ale i dílčí epizody.

Hlavní devízou podcastu je jeho absolutní svoboda, jak pro tvůrce, tak pro posluchače. Neexistují žádné regulace, které by ovlivňovaly obsah, délku nebo zpracování jednotlivých dílů. Autoři si nemusí kontrolovat ani svůj způsob mluvy a mají tak možnost tvořit naprosto nezávisle a kreativně, nejen díky technologickým výhodám. Stejně tak posluchači mají svobodu ve výběru audio-obsahu i času, kdy si co pustí. Poslouchání podcastů může probíhat během různorodých činností, od cesty do práce, přes domácí práce až po volnočasové aktivity. Zahrnuje to i možnost od podcastu kdykoliv odejít, později se vrátit a navázat tam, kde posluchač skončil. Kromě toho se nám

³ Hammersley, “Audible revolution.“

⁴ Mariam Durrani, Kevin Gotkin, and Corrina Laughlin, “Serial, Seriality, and the Possibilities for the Podcast Format,” *American anthropologist* 117 (2015): 593, <https://doi.org/10.1111/aman.12302>.

⁵ Ibid., 593.

⁶ “Podcast definition,” Merriam-Webster Dictionary, <https://www.merriam-webster.com/dictionary/podcast>.

⁷ Richard Berry, “Will the iPod Kill the Radio Star? Profiling Podcasting as Radio,” *Convergence (London, England)* 12 (2006): 145, <https://doi.org/10.1177/1354856506066522>.

v současnosti nabízí obrovská variabilita podcastů a existuje už nespočet pořadů a žánrů, které jsou nám k dispozici. Je tedy jen na nás, jaká témata a příběhy si vybereme a jakým informacím se vystavíme.

Dalším ze stěžejních prvků podcastu je jeho sériovost a pravidelný přísun nových epizod, k jejichž odběru se můžeme přihlásit. Tento jednoduchý přístup je nám umožněn prostřednictvím podcastových aplikací jako jsou třeba Spotify, Apple Podcasts nebo Google Podcasts. Podcasty se tak stávají jedním z nejdostupnějších způsobů, jakým zvukové médium poskytuje získání znalostí a možnosti pobavení. Není tedy divu, že pro tvůrce jsou podcasty s takto neomezeným potenciálem lákavým polem působnosti a pro posluchače atraktivní sférou nezměrného využití.

1.4 Technologická specifika a vývoj podcastu

Ačkoliv se pojem podcastingu objevil v roce 2004, technologie, která mu pomohla na vzestupu, vznikla již několik let před tím. Za touto specifickou technologií stojí dva vývojáři, Dave Winer, jako softwarový expert, a Adam Curry, jako internetový podnikatel a vysílatel, jenž se kolem roku 2000 začali zabývat myšlenkou automatizované distribuce médií.⁸ Původně se soustředili více na video než audio, avšak tehdejší podmínky nebyly natolik příznivé, aby se jim s videem podařil vysněný průlom, tudíž se přeorientovali na audio. Chtěli vytvořit systém pro jednodušší přístup k obsahu, který by se automaticky stahoval na základě předchozího přihlášení k odběru do uživatelem vybraného zařízení. Na něčem podobném Dave Winer už dříve pracoval pod zkratkou RSS (Rich Site Summary), nicméně tato prvotní verze fungovala pouze jako zdroj pro přístup k aktualizaci webových stránek v textovém formátu.⁹ Během následujících let probíhaly různé experimenty a přišlo se na mnoho vylepšení, ale zlomovým momentem bylo vytvoření počítačového programu „podcatcher“ Adamem Currym, který stahoval podcasty právě prostřednictvím technologie RSS.¹⁰ Program však měl své nedostatky, takže se rozhodl poskytnout zdrojový kód softwaru k dispozici dalším vývojářům a nadšencům jako *open source*, jinak řečeno k volné úpravě a distribuci, což přineslo své

⁸ “Podcast Manual: History of podcasting,” Blubrry, accessed September 20, 2022, <https://blubrry.com/manual/about-podcasting/history-of-podcasting-new/>.

⁹ Andrew J. Bottomley, “Podcasting: A Decade in the Life of a “New” Audio Medium,” *Journal of radio & audio media* 22 (2015): 164, <https://doi.org/10.1080/19376529.2015.1082880>.

¹⁰ *Ibid.*, 164.

ovoce a výsledek byl doveden k dokonalosti.¹¹ Skutečnost, že tento program zahrnuje RSS technologii znamenal, že pokud se posluchač přihlásí k odběru podcastu, nové epizody nebude muset stahovat ručně do svého přehrávače ale bude k tomu docházet automaticky. Tím podcasting získal své základy a odstartovala se éra trvající dodnes.

Mezi lety 2005 až 2013 se podcast těšil zájmů stále více nových posluchačů a tvůrců, a i když se čísla navyšovala spíše pomaleji, nárůst byl vytrvalý.¹² Lepším výsledkům bránilo několik faktorů. Mezi ně patřily hlavně potíže se zpeněžením média a konkurence v podání online videí a webové stránky YouTube.¹³ Přesto se však podcastingu podařilo prorazit a o jak masovou záležitost jde se ukázalo právě v roce 2013, kdy společnost Apple překonala milník jedné miliardy odběrů pro podcasty prostřednictvím platformy iTunes.¹⁴

Další pokrok a rozvoj přišel hned v následujících letech. Stejně jako před deseti lety, přispěla k tomu rychle se šířící technologická novinka. Řeč je o vzestupu chytrých telefonů, jejichž možnosti výrazně rozšířily a zároveň zjednodušily používání podcastových aplikací.¹⁵ Po technické stránce si podcast svou pozici ještě více upevnil v červnu 2015, když společnost Apple přišla s aktualizací iTunes na verzi 4.9 poskytující plně integrovanou podporu podcastů.¹⁶

Rok 2014 zaznamenal ještě jeden historický mezník, který se významně podepsal na vývoji podcastů. Na podzim daného roku se objevil podcast *Serial* jako dvanáctidílná série mapující vyšetřování a okolnosti skutečného případu vraždy středoškolské studentky z roku 1999.¹⁷ Stála za ním Sarah Koenig, investigativní novinářka a současně producentka *This American Life*, amerického rozhlasového programu vysílaného již od roku 1995.¹⁸ Jeho neočekávaná popularita překonala veškeré dosavadní rekordy, kdy za první měsíce dosáhl přes 77 milionů stažení.¹⁹ Stal se kulturním fenoménem, svým

¹¹ Berry, "Will the iPod Kill the Radio Star? Profiling Podcasting as Radio," 145.

¹² Kris M. Markman, "Considerations-Reflections and Future Research. Everything Old is New Again: Podcasting as Radio's Revival," *Journal of radio & audio media* 22 (2015): 240, <https://doi.org/10.1080/19376529.2015.1083376>.

¹³ Bottomley, "Podcasting: A Decade in the Life of a "New" Audio Medium," 165.

¹⁴ *Ibid.*, 164.

¹⁵ Markman, "Considerations-Reflections and Future Research. Everything Old is New Again: Podcasting as Radio's Revival," 240.

¹⁶ Bottomley, "Podcasting: A Decade in the Life of a "New" Audio Medium," 164.

¹⁷ Durrani, Gotkin, and Laughlin, "Serial, Seriality, and the Possibilities for the Podcast Format," 594.

¹⁸ *Ibid.*, 593.

¹⁹ Bottomley, "Podcasting: A Decade in the Life of a "New" Audio Medium," 165.

zpracováním inspiroval další tvůrce a započal tzv. zlatý věk podcastu, na který poté odkazovalo mnoho teoretiků ve svých publikacích.²⁰

1.5 Vztah podcastu a rozhlasu

Ačkoliv se zprvu zdálo, že podcast bude doménou spíše amatérských tvůrců, postupem času se ukázalo, že tento předpoklad nebude naplněn.²¹ Vznikla totiž řada podcastů pod hlavičkou profesionálních rádií, ať už veřejnoprávních či komerčních, pro které je produkce podcastů výhodnou příležitostí. Důvodem je fakt, že podcasting má velmi blízko k rozhlasovému vysílání. Logicky se tedy dá označit jako soubor postupů, charakteristik a forem sdílených se zavedeným masovým médiem, jakým je právě rozhlas.

Rozhlasové vysílání se může na první pohled zdát víceméně identické v porovnání s podcastem. Co se týče technické stránky, je zapotřebí podobné vybavení a prostředí spočívající například v mikrofону, speciálních počítačových programech nebo odhlučněné místnosti. Nicméně jedním z odlišujících prvků je již zmíněný systém RSS, který vymezuje podcasting od streamování audio-obsahu a dalších obdobných činností. Když upustíme od technologie, velký rozdíl najdeme v samotném principu práce autorů podcastů. V digitálním prostoru totiž neexistují žádné redakční bariéry, čímž se podcasty odchyľují od tradičního modelu „gatekeepingu“ v rámci médií.²² Autoři podcastů tak mají mnohem větší svobodu a mohou si zvolit a kombinovat prvky z rozhlasového vysílání podle svého uvážení. V prostředí médií se tak možná dá mluvit o určité reformě zážitku z rozhlasu, jelikož podcasting poskytuje tvorbu osvobozenou od konvenčních omezení a potřeby zasáhnout co největší publikum, nebo dodržovat etické a estetické aspekty rozhlasového vysílání.²³ Za zmínku však stojí říct, že taková svoboda a možnosti neznamenají úspěšnou cestu a nevedou vždy k pozitivním výsledkům.

Ani posluchači podcastů nejsou nijak omezováni, protože o výběru obsahu nebo času poslechu si rozhodují sami. Na rozdíl od rádia, které jako mainstreamové svou nabídkou nemusí uspokojovat, si mohou vybírat z nezměrného množství formátů, žánrů, stylů nebo

²⁰ Markman, “Considerations-Reflections and Future Research. Everything Old is New Again: Podcasting as Radio's Revival,” 240.

²¹ Bottomley, “Podcasting: A Decade in the Life of a “New” Audio Medium,” 166.

²² Berry, “Will the iPod Kill the Radio Star? Profiling Podcasting as Radio,” 146.

²³ Markman, “Considerations-Reflections and Future Research. Everything Old is New Again: Podcasting as Radio's Revival,” 241.

dokonce jazyků. Mimo jiné, podcasting oživil některé z žánrů a metod rozhlasového vysílání jako například rozhlasový dokument, audiodrama atp.²⁴ Přestože je tedy podcast velmi osobitý, vychází často z tradic a historie živého vysílání rozhlasu.

Kromě obsahu se podcast od rozhlasu odlišuje také estetickým zpracováním. Ačkoliv je rozhlas považován za intimní médium, podcast se jeví o mnoho intimněji.²⁵ Využívá jiných způsobů a stylů mluvy nebo hlasitosti podání, takže posluchač si představuje a vnímá obrazy daleko lépe. Důležitá je také otázka formálnosti. Veřejnoprávní rozhlas většinou používá určitý společenský hlas, univerzální pro své posluchače.²⁶ Zatímco podcast svým zpracováním může navodit živější, realističtější a poutavější zážitek.

Samotný vztah rozhlasu a podcastu byl od počátku komplikovaný. Během prvních let fungování podcastu se názory na něj různily.²⁷ Někdo jej bral jako pouhý trend, další dokonce jako hrozbu. Počáteční obavy však zmizely a časem se ukázalo, že jde více o obsah než o jeho původce.²⁸ Původně předpokládaný rozpor se tak proměnil na výzvu pro zavedené rozhlasové stanice, které se postupně přizpůsobily a vytvářejí dnes kvalitní podcastový obsah.

1.6 Teoretické ukotvení podcastu

Na obecné úrovni se dá debatovat o tom, co více definuje podstatu podcastu, jestli jeho technologická nebo sociální složka. Jeden úhel pohledu napovídá, že podcast by se nedal nazývat takovým fenoménem, kdyby nebyla rozvinuta potřebná technologie a způsob, jakým jsou nám podcasty distribuovány. Jinými slovy by podcast nedosáhl takové popularity, jakou má dnes a zůstal by možná trochu zapomenutým trendem jako například blogování. Druhý úhel pohledu pro změnu naznačuje, že veškeré úspěchy se připisují společnosti, která z podcastu svou produkcí a stylem konzumace udělala kulturní fenomén.

²⁴ Markman, "Considerations-Reflections and Future Research. Everything Old is New Again: Podcasting as Radio's Revival," 241.

²⁵ Richard Berry, "Podcasting: Considering the evolution of the medium and its association with the word 'radio'," *Radio journal* 14, no.1 (2016): 13, https://doi.org/10.1386/rjao.14.1.7_1.

²⁶ Durrani, Gotkin, and Laughlin, "Serial, Seriality, and the Possibilities for the Podcast Format," 595.

²⁷ Berry, "Will the iPod Kill the Radio Star? Profiling Podcasting as Radio," 159.

²⁸ Markman, "Considerations-Reflections and Future Research. Everything Old is New Again: Podcasting as Radio's Revival," 241.

Konkrétněji se dá o podcastingu mluvit jako o konvergovaném médiu spojujícím různé technologie, v tomto případě audio-obsah, přenosná mediální zařízení a potřebné technologické vybavení.²⁹ Pojem konvergence se však pojí i ke vztahu podcastu a rozhlasu. Mnoho úspěšných podcastů vzniklo z rozhlasových programů, a zároveň jsou případy, kdy se podcasteri po svém úspěchu online přesunuli do živého vysílání v rozhlase.³⁰

S tím souvisí téma tzv. *transmedia storytellingu*. Ačkoliv je transmedialita spojována spíše se světem fikce, tato skutečnost se začala v posledních letech měnit.³¹ Rozhlas svými aktivitami skrz různé žánry podcastů rozšiřuje techniky vyprávění, a tím se přibližuje posluchačům, kteří získávají potřebu se více zapojovat.³² Rozhlasoví producenti, jejich programy a publikum tak přecházejí k aktivnějšímu a důvěrnějšímu vzájemnému propojení. Tento proces je pak stále více pohlcující a poutavější, čímž zajišťuje další kumulaci a komerčně hodnotný vztah. Lze tedy vidět, že koncept Henryho Jenkinse se propisuje do pozadí rozhlasové produkce, která v dnešní době zahrnuje mimo jiné právě podcasty, jenž se stávají součástí multiplatformního mediálního projektu.³³

Tím, že klasické způsoby vyprávění nahradily způsoby komplexnější a síťově propojenější, došlo také ke změně typu médií ze shora dolů na fungující ve více směrech.³⁴ Původní hranice a rozdíly se mezi posluchači a producenty stírají, takže jejich vztah má najednou horizontální mediální formu. Tento proces, kdy se spotřebitelé stávají producenty, se tak označuje jako nástup participační kultury.³⁵ Každý může tvořit a mít svůj podcast, sdílet ho s ostatními nebo se podporovat navzájem v rámci celé společnosti.

S podcasty se tedy nepojí jen technologická revoluce, ale mění se celý systém toho, kdo je schopen produkovat a distribuovat audio-obsah. Jsme součástí nové poslechové kultury, která se skládá ze souboru technologických, kulturních a historických okolností. Podcasty by se tak daly zařadit do ústředního proudu médií a označit jako nové „masové“ médium.

²⁹ Berry, "Will the iPod Kill the Radio Star? Profiling Podcasting as Radio," 144.

³⁰ Bottomley, "Podcasting: A Decade in the Life of a "New" Audio Medium," 167.

³¹ Maura Edmond, "All platforms considered: Contemporary radio and transmedia engagement," *New media & society* 17, no.9 (2015): 1572, <https://doi.org/10.1177/1461444814530245>.

³² *Ibid.*, 1578.

³³ *Ibid.*, 1570.

³⁴ *Ibid.*, 1579.

³⁵ Berry, "Will the iPod Kill the Radio Star? Profiling Podcasting as Radio," 146.

1.7 Vývoj podcastu v České republice

V České republice se objevily první informace o podcastu na jaře 2005 v článku Patricka Zandla na internetovém portálu Lupa.cz.³⁶ Nejednalo se o žádné strohé zmínky, Zandl se v článku věnoval hned několika podstatným tématům, která se s podcastem pojí. Kromě definice nebo původu názvu, se rozepsal i o jeho technických náležitostech včetně potencionální avšak do budoucna velmi nejisté ekonomické atraktivity. Mimo jiné, nezapomněl na tehdy často zmiňované hrozby pro rozhlasové médium, jež měly znamenat jeho možný úpadek právě s příchodem podcastu. Jako překážka se v té době jevila také přístupnost k obsahu obecně. V Česku totiž nebylo velké množství lidí, jenž by vlastnili iPod, což byla původně jediná přijatelná nebo spíše příjemná možnost distribuce podcastů.³⁷ Tím se tedy značně komplikovalo rozšíření a zpopularizování podcastů mezi většinovým obyvatelstvem.

V první dekádě 21. století neexistovalo v České republice mnoho podcastů, až postupem času se začaly produkovat v různých variantách. Jednalo se hlavně o pořady rozhlasových stanic, které se převáděly do formy podcastu. Nicméně vznikaly i originální podcasty primárně určené jen pro digitální platformu či texty článků přeměněné do mluveného slova. Jedním z původních a zároveň doposud fungujících podcastů je *hPod* od internetového portálu Hrej.cz z roku 2006, kde se mezi odbornými redaktory rozebírají novinky a další informace ze světa videoher.³⁸ V rámci textu převáděného do zvukové podoby je podobným případem týdeník Respekt, jenž se stal prvním médiem u nás se stálou audio verzí svých článků, což platí do dnešních dní.³⁹

Následující roky se podcastová scéna u nás sice rozvíjela, avšak nešlo o žádné velké pokroky. Do tvorby se začala pouštět hlavně již zavedená média, ale rozkvětu na podcastové scéně se dočkali i firmy nebo jednotlivci. Co se týče nejmasivnější produkce, stál a stojí za ní především Český rozhlas.⁴⁰ Jeho prvním původním podcastem

³⁶ Patrick Zandl, "Podcast – revoluce v internetovém vysílání," *Lupa.cz*, 15. březen, 2005, <https://www.lupa.cz/clanky/podcast-revoluce-v-internetovem-vysilani/>.

³⁷ Ibid.

³⁸ Jiří Macich ml., "Hrej.cz nabízí podcast," *Lupa.cz*, 1. únor, 2006, <https://www.lupa.cz/clanky/hrej-nabizi-podcast/>.

³⁹ "Apple pořádá seminář o podcastingu," tisková zpráva, *Živě.cz*, 9. srpen, 2006, <https://www.zive.cz/zpravy-z-firem/apple-porada-seminar-o-podcastingu/sc-5-a-131690/default.aspx>.

⁴⁰ "Zájem o podcasty v Česku roste, teď ještě zlepšit kvalitu," *Internet & Mobil, MediaGuru.cz*, 16. říjen, 2019, <https://www.mediaguru.cz/clanky/2019/10/zajem-o-podcasty-v-cesku-roste-ted-jeste-zlepsit-kvalitu/>.

se stal projekt *Zhasni!*, dokumentární podcastová série o sexu a intimitě z roku 2017 spadající pod Radio Wave.⁴¹

O podcastu jako narůstajícím fenoménu se u nás dá hovořit až v posledních letech. Zlomovým byl rok 2019, který mnozí včetně Dana Tržila nazývají rokem podcastů.⁴² Důkazem jsou například čísla poslechovosti podcastů Českého rozhlasu, jež se během daného roku zvýšila až pětinašobně.⁴³ Český rozhlas se rozhodl podpořit tento ohromný nárůst dokonce svojí vlastní aplikací *mujRozhlas*, určenou pro poslech veškerých jeho pořadů a podcastů.⁴⁴ Rostoucí obliba podcastů se odrazila i v jejich nabízeném množství. Jen za rok 2020 vzniklo v České republice přes tisíc nových podcastů, což je dvakrát více než rok předchozí.⁴⁵ Souvisí s tím i popularita samotného termínu podcast. V roce 2021 jeho významu dobře rozumělo skoro 25 % uživatelů internetu, přičemž předešlý rok se jednalo o pouhých 11 % uživatelů.⁴⁶ Současná oblíbenost a znalost podcastů tak musí být ještě zákonitě vyšší, protože se na nás valí ze všech stran a vznikají od nejrůznějších tvůrců. Rostoucí produkce podcastů se však netýká výlučně jen Českého rozhlasu. Do sféry podcastů se vrhly i jiní hráči. Z řad médií můžeme mluvit o Economii, Mafře nebo Seznamu, přičemž poslední zmíněné médium má pod sebou například velice oblíbenou podcastovou sérii *České podsvětí*, zatímco z řad nezávislých produkčních společností lze jmenovat třeba Audionaut s jeho osmidílným dokumentem *Pohřešovaná*.⁴⁷

Žánrově v České republice vřdycky spíš převládaly rozhovory a podobně laděné podcasty.⁴⁸ Náročnějších na zvuk nebo obecně jinak rozmanitějších podcastů najdeme v porovnání s rozhovory rozhodně méně, ale jsme ve fázi, kdy se pořád víc a víc objevují nové formáty i témata. Tento trend však potřebuje specializované odborníky ve formě

⁴¹ “O pořadu Zhasni!” Radio Wave, <https://wave.rozhlas.cz/zhasni-5959559/o-poradu>.

⁴² Dan Tržil, “Podcasty loni naplno dorazily do Česka. V roce 2020 je čeká rapidní růst posluchačů i příliv peněz,” *CzechCrunch*, 12. leden, 2020, <https://cc.cz/dan-trzil-podcasty-v-roce-2019-opravdu-dorazily-do-ceska-v-roce-2020-je-ceka-rapidni-rust-posluchacu-a-priliv-penez/>.

⁴³ MediaGuru.cz, “Zájem o podcasty v Česku roste, teď ještě zlepšit kvalitu.”

⁴⁴ Ibid.

⁴⁵ Jakub Jetmar, “Loni vzniklo tisíc českých podcastů. Má ho i Lidl,” *Médiář*, 9. únor, 2021, <https://www.mediar.cz/loni-vzniklo-tisic-ceskych-podcastu-ma-ho-i-lidl/>

⁴⁶ Ibid.

⁴⁷ Ibid.

⁴⁸ Markéta Svobodová, *Podcasting jako fenomén nových médií a jeho současný stav v České republice*, s.36, Praha, 2019. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Lenka Vochocová, Ph.D.

střihačů či dramaturgů, aby nejen obsah ale právě i zpracování zlepšily úroveň a kvalitu české podcastové scény. Tímto směrem se rozhodl jít především Český rozhlas a posunul se k formátům jako jsou reportáže, dokumenty či hrané projekty⁴⁹, což jsou kategorie, kterými se budu více zabývat v pozdějších kapitolách.

⁴⁹ Tržil, “Podcasty loni naplno dorazily do Česka. V roce 2020 je čeká rapidní růst posluchačů i příliv peněz.“

2. Narace

2.1 Narace a audionaratologie

Příchod digitálního věku rozšířil technologické možnosti mediálního světa a v případě podcastingu se velmi dobře dokazuje, o jak neomezený potenciál se jedná. Zmíněné inovace neovlivnily pouze obsah, ale hlavně způsob tvorby. Při promýšlení obsahu a produkce podcastů se tvůrci vrací k samotným kořenům, a v mnoha případech především k základům vyprávění. Nezáleží totiž jen na tom, jaký příběh je vyprávěn, nýbrž jak je vyprávěn, protože příběhy jsou utvářeny také svým zpracováním a daným formátem. Výhradně tak nejde o mluvené slovo, ale i o další akustické vlastnosti, které jsou stejně důležité. Jenomže v rámci analýz jsou právě tyto prvky a funkce spíše upozadovány nebo opomíjeny.⁵⁰

Se všemi vylepšeními se podcast zároveň stal nástrojem k podkopávání stereotypů online kultury. Narušuje představy o tom, že internet je místem rozptýlení a sníženého vnímání, kde mají hlavní slovo pouze videa či obrázky.⁵¹ Důvodem je jeho zvukový formát, který vede uživatele k hlubšímu zájmu a většímu pohlčení. Specifičnost podcastu tak umožňuje navázat intimnější a provázanější vztah s posluchačem, kdy zvuková povaha podcastu nestojí jen na vyprávění, ale také na vnímání.⁵²

Novou éru zvukového vyprávění odstartoval americký podcast *Serial* formou tzv. long-form žurnalistiky, kdy šlo o kreativní zpracování literatury faktu, které se samo stává vyprávěním stejně jako je založeno na poslouchání příběhu.⁵³ Ukazuje se tím klíčový význam zvuku a jeho poslechu pro výsledek tvůrčího procesu. V rámci mnoha takových případů se prostřednictvím naratologie nelze zabývat jenom analýzou narativů samotných, ale i analýzou technik vyprávění, protože zatímco naratologie jako teorie se věnuje popisu rysů narativních žánrů, naratologie jako metoda se soustředí na různé

⁵⁰ Elke Huwiler, "Storytelling by sound: a theoretical frame for radio drama analysis," *Radio journal* 3, no.1 (2005): 57, <https://doi.org/10.1386/rajo.3.1.45/1>.

⁵¹ David O. Dowling, and Kyle J. Miller. "Immersive Audio Storytelling: Podcasting and Serial Documentary in the Digital Publishing Industry," *Journal of radio & audio media* 26, no.1 (2019): 180, <https://doi.org/10.1080/19376529.2018.1509218>.

⁵² Huwiler, "Storytelling by sound: a theoretical frame for radio drama analysis," 51.

⁵³ Ella Waldmann, "From Storytelling to Storylistening: How the Hit Podcast S-Town Reconfigured the Production and Reception of Narrative Nonfiction," *Ex-centric Narratives: Journal of Anglophone Literature, Culture and Media*, no. 4 (2020): 34, <https://doi.org/10.26262/exna.v0i4.7913>.

postupy narativní reprezentace.⁵⁴ Podcast tak může být předmětem naratologické analýzy, ovšem musí se brát v potaz jeho charakter, jenž je stěžejní pro chápání vyprávění. Tím pádem je naratologická analýza nahrazena audionaratologickou, zaměřující se kromě hlasu na neverbální znaky jako je hudba, zvukové efekty a stopy, pauzy, tempo, střih, prolínání a mixování zvuku atd.⁵⁵ K dané analýze je také potřeba pozměnit některé naratologické termíny. Například fokalizace, odkazující na perspektivu vyprávěného příběhu, je určitým filtrem informací, který by v případě podcastu nahradil spíš termín aurikularizace.⁵⁶ Kombinace těchto úprav pak umožňuje jedinečný druh interpretace a vyzdvihuje důležitost zvukového designu pro podcastové vyprávění.

Pro nejlepší efekt akustického vyprávění je základem mít co nejkvalitnější a nejvíce odpovídající zvuk. Ať už jde o vykreslení postav, situací, prolínání či střih pasáží nebo třeba navození emocí, dané zvuky by nás v ideálním případě měly pohltit a být pro naše vnímání autentické, abychom měli možnost vyprávění prožít. K tomu máme k dispozici celý svět zvukové sémantiky, který rozšiřuje chápání narativu nad pouhý rámeček jazyka. Jak již bylo zmíněno, znakových systémů tvořících narativní významy je mnoho a já se využití některých z nich pokusím v následujících řádcích pro ilustraci detailněji rozebrat.

Jednou z nejvýraznějších neverbálních složek majících zřetelný vliv na vyprávění je hudba či hudební podkres. Podle Elke Huwiler může mít dvě hlavní funkce, syntaktickou a sémantickou, přičemž ta první odkazuje na různé začátky, přemostění a ukončení vyprávění, zatímco ta druhá zahrnuje doprovodnou či dokreslující hudbu k příběhu.⁵⁷ Mezi další prvky schopné navodit autentický sluchový zážitek patří pestré zvukové efekty odehrávající se na pozadí. Pomáhají utvrdit posluchače v iluzi, že se nachází v jiném světě a pomocí „efektů reality“ vytváří velmi podstatné avšak člověkem málo zaznamatelné detaily.⁵⁸ Může se jednat například o zvuk vytáčení telefonního čísla,

⁵⁴ Jan-Noël Thon, “Toward a Transmedial Narratology,” *Transmedial narratology and contemporary media culture*, (Lincoln, Nebraska: University of Nebraska Press, 2016), 5.

⁵⁵ Elke Huwiler, “A Narratology of Audio Art: Telling Stories by Sound,” *Audionarratology: interfaces of sound and narrative*, edited by Jarmila Mildorf and Till Kinzel (Berlin: Gruyter, 2016), 102, <https://doi.org/10.1515/9783110472752>.

⁵⁶ Bartosz Lutostański, “A Narratology of Radio Drama: Voice, Perspective, Space,” *Audionarratology: interfaces of sound and narrative*, edited by Jarmila Mildorf and Till Kinzel (Berlin: Gruyter, 2016), 120, <https://doi.org/10.1515/9783110472752>.

⁵⁷ Jillian DeMair, “Sounds Authentic: The Acoustic Construction of *Serial*’s Storyworld,” *The Serial podcast and storytelling in the digital age*, edited by Ellen McCracken, (New York: Routledge, 2017), 28, <https://doi.org/10.4324/9781315210704>.

⁵⁸ Waldmann, “From Storytelling to Storylistening: How the Hit Podcast *S-Town* Reconfigured the Production and Reception of Narrative Nonfiction,” 35.

zvonku u dveří, štěkotu psa nebo hučící konvice, jednoduše cokoliv, co dobře vylíčí situaci. Kromě jednotlivých zvuků lze pracovat také s jejich úpravou ve formě prolínání, mixování a střihu, což jsou tři základní typy technické modifikace.⁵⁹ Při těchto změnách posluchač vycítí měnící se intenzitu, slyší více zvuků naráz atp., což má naznačit nejmenovaný význam, případně dramatický efekt. S tím navíc souvisí i role tvůrce/vypravěče, kdy je pouze na něm, jak do sebe poskládá jednotlivé scény a využije zvukové stopy.

2.2 Narace v podcastech

S druhým věkem podcastingu, kdy se podcasty začaly stávat součástí hlavního proudu světa digitálních médií, souvisel soubor nově vznikajících procesů. Nejenže technologické nástroje a další vymoženosti umožnily lepší produkci a distribuci podcastů, ale došlo i k transformaci způsobů vyprávění příběhů.⁶⁰ Většina narativních forem sice vychází ze zavedených rozhlasových žánrů, stylů a technik, nicméně podcastingová renaissance je pozvedla na vyšší úroveň a zároveň nechala vzniknout novým formám a možnostem jejich zpracování, které jsou spjaté pouze s online prostředím.⁶¹

Oživení zažitých formátů v rámci podcastu se stalo dokonalou příležitostí pro rozhlasové stanice, protože mohly šířit svůj dosavadní obsah v digitálním prostředí a získaly tak pevnou základnu pro následné experimenty.⁶² Pozadu však nezůstali ani další tvůrci, ať už nezávislí nebo třeba z jiných mediálních institucí. Z počátku byly nejčastějším typem podcastu hlavně interview a diskuze, které jsou logicky nejméně náročné po technické a produkční stránce.⁶³ Postupem času se však podcasty rozšířily o nepřeberné množství propracovanějších kategorií a žánrů, počínaje zpravodajstvím, reportážemi nebo publicistikou až po dokumenty, dramata či jejich vzájemné kombinace a prolínání. Mohlo by se tedy vzhledem k takovému nárůstu zdát, že podcasty podlehly

⁵⁹ DeMair, "Sounds Authentic: The Acoustic Construction of *Serial*'s Storyworld," 29.

⁶⁰ Sarah Murray, "Coming-of-age in a coming-of-age: the collective individualism of podcasting's intimate soundwork," *Popular communication* 17, no.4 (2019): 303, <https://doi.org/10.1080/15405702.2019.1622117>.

⁶¹ Andrew J. Bottomley, "Podcasting, *Welcome to Night Vale*, and the Revival of Radio Drama," *Journal of radio & audio media* 22, no.2 (2015): 180, <https://doi.org/10.1080/19376529.2015.1083370>.

⁶² Richard Berry, "A Golden Age of Podcasting? Evaluating *Serial* in the Context of Podcast Histories," *Journal of radio & audio media* 22, no.2 (2015): 172, <https://doi.org/10.1080/19376529.2015.1083363>.

⁶³ Jemily Rime, Chris Pike, and Tom Collins, "What is a podcast? Considering innovations in podcasting through the six-tensions framework," *Convergence (London, England)* 28, no.5 (2022): 1267, <https://doi.org/10.1177/13548565221104444>.

mainstreamové uniformitě a své vlastní masovosti jako média, avšak různé analýzy ukazují, že podcastová produkce zůstává originální a variabilní.⁶⁴ Důvodem je zřejmě samotná podstata podcastu, kdy díky svým charakteristickým prvkům jako je zvuková rozmanitost a intimita poskytuje atraktivní a neotřelé audio zážitky.⁶⁵

Kromě již zmíněných výhod nabízejí podcastové projekty také velkou míru interaktivity, která se týká jak tvůrců podcastů, tak jejich posluchačů.⁶⁶ Původní uzavřené narativní způsoby nahradily propojenější a kolaborativnější verze, což platí nejen o konvergenci na úrovni žánrů ale třeba také technologií, kdy podcasty získávají neomezené množství způsobů vyprávění prostřednictvím digitálních médií. Dalším znakem vedoucím k rozšíření a úspěchu podcastů byla serialita, což paradoxně znamenalo návrat ke staronové strategii postupného vydávání epizod, která je specifická například pro televizní seriály.⁶⁷ Periodizovaný formát vedl tím pádem k obnovení a popularizaci fiktivních a nefiktivních formátů vyprávění v rámci podcastu.⁶⁸

Průkopníkem se v tomto ohledu stal americký podcast *Serial*, jenž vše odstartoval v roce 2014. Jeho poutavost spočívala nejen ve zpracování kriminálního námětu, ale hlavně ve specifickém typu vyprávění. Jednalo se totiž o kombinaci osobního narativu s vyprávěním faktu doplněnou hloubkovými investigativními reportážemi. Tento typ je založený na žurnalistických metodách a praxi, ale zároveň se spoléhá na neformálnost a autorský přístup, což posluchače přitahuje.⁶⁹ Osobní narativ se od té chvíle dostal do popředí a podnítl vzestup mnoha dalších autorských dlouhoformátových dokumentárních podcastů.⁷⁰ Platilo to ovšem i na jiné žánry, protože vzrůstající fenomén

⁶⁴ Dowling and Miller, "Immersive Audio Storytelling: Podcasting and Serial Documentary in the Digital Publishing Industry," 181.

⁶⁵ David O. Dowling, "Audio Immersion: The Case of the Podcast," In *Immersive Longform Storytelling*, (New York: Routledge, 2019), 128, <https://doi.org/10.4324/9780429488290-6>.

⁶⁶ Edmond, "All platforms considered: Contemporary radio and transmedia engagement," 1578.

⁶⁷ Mariann Hardey, and Simon J. James, "Digital seriality and narrative branching: the podcast *Serial*, Season One," *Communication and critical/cultural studies* 19, no.1 (2022): 77, <https://doi.org/10.1080/14791420.2022.2029513>.

⁶⁸ Rime, Pike and Collins, "What is a podcast? Considering innovations in podcasting through the six-tensions framework," 1265.

⁶⁹ Mia Lindgren, "Personal narrative journalism and podcasting," *Radio journal* 14, no.1 (2016): 27, https://doi.org/10.1386/rjao.14.1.23_1.

⁷⁰ Siobhán McHugh, "How podcasting is changing the audio storytelling genre," *Radio journal* 14, no.1 (2016): 68, https://doi.org/10.1386/rjao.14.1.65_1.

vyprávění příběhů znamenal vznik nových možností, především pro umělecké vyjádření.⁷¹

Rozvíjející se podcastová scéna se tak začala rozrůstat o další žánry a podcastový dokument postupně doplnily žánry jako drama nebo feature. Každý žánr má pak v teorii splňovat určité charakteristiky ve formě a stylu, díky kterým je jedinečný a odlišitelný od ostatních, nicméně to už tak úplně neplatí. Dochází totiž ke stírání hranic mezi fiktivními a nefiktivními žánry, což má za následek vzájemné prolínání prvků a postupů, nebo dokonce vznik žánrových hybridů.⁷² Čím dál častěji se stává, že zvukové dokumenty používají metody hraných dramát, kupříkladu ve stylu budování napětí, a naopak dramata využívají dokumentárních způsobů práce atp.

⁷¹ McHugh, "How podcasting is changing the audio storytelling genre," 77.

⁷² Joanna Bachura-Wojtasik, "New communication practices on the radio and in the audiosphere," *Acta Universitatis Lodzianae. Folia litteraria Polonica* 43, no.5 (2017): 54, <https://doi.org/10.18778/1505-9057.43.04>.

3. Podcastové žánry

Žánrová rozdělení, popřípadě mísení, s jejich typickými znaky jsou předmětem mého zájmu. Na následujících stránkách se chci věnovat podcastům z českého prostředí, které jsou zajímavé z hlediska různých metod vyprávění obsahu. Budu se tak zabývat formami, jež dokážou v rámci svých technik nabídnout mnohem kreativnější a hlavně důmyslnější zpracování audia než třeba zpravodajské podcasty či rozhovory. Jinými slovy se zaměřím na oblast podcastů vyznačující se speciálně vytvořenou zvukovou estetikou a uměleckým vyjádřením, do níž v obecném základu spadají podcasty ve formě dramatu a dokumentu.

3.1 Podcastové drama

Jako první budu analyzovat podcastové drama neboli hraný podcast. Jedná se o zdramatizovaný příběh interpretovaný herci a zpracovaný tak, aby byl ideální pro sluchovou konzumaci. Vychází z oživení rozhlasového dramatu, historického fenoménu, který má počátky ve 20. letech 20. století.⁷³ Jeho zmodernizovaná a upravená verze ve formě podcastu má možnost se po mnoha letech znovu přiblížit mladším generacím a vybudovat tak cestu ke znovuobjevení umělecké zvukové kultury.

Historicky bylo rozhlasové drama bráno jako forma literárního umění, což znamenalo velký důraz na mluvené slovo a minimální zájem o zvukové či jiné efekty.⁷⁴ Technická stránka měla co nejméně odkazovat na proces vytváření dramatu, aby nenarušovala vyprávění příběhu. V dnešní době je technická stránka zvuku naopak považována za velmi podstatnou a je nezbytnou součástí podcastové dramatické produkce. Podcastové drama je tak pro tvůrce novou možností, jak se posouvat a hledat jiné způsoby vyjádření. Umožňuje jim využít jejich dovedností prostřednictvím rychlejší distribuce a představuje příležitost zasáhnout mnohem větší publikum. Tvůrci zároveň pracují pouze se zvukovými prvky, takže se potýkají s mnohem menšími náklady, když nemusí financovat kostýmy, rekvizity nebo osvětlení, jako tomu běžně bývá u filmových a divadelních realizací dramatického textu.⁷⁵ Navíc vzhledem k tomu, že se podcastová

⁷³ Bottomley, "Podcasting, *Welcome to Night Vale*, and the Revival of Radio Drama," 184.

⁷⁴ Huwiler, "A Narratology of Audio Art: Telling Stories by Sound," 99.

⁷⁵ Allison Considine, "Earbud playhouse: podcasts are giving theatre artists a quick, cheap, flexible way to make their own audio drama," *American theatre* 33, no.7 (2016): 42.

tvorba neustále vyvíjí a nemá žádná daná historická vymezení, je její formát neomezený.⁷⁶ Ke správnému podnícení lidské představivosti bude stačit vytvořit dostatečně propracovaný produkt a do budoucna díky zdokonalení zvukového umění půjde zrealizovat v podstatě cokoliv.

Jelikož je podcast zvukové médium, v rámci zkoumání podcastového dramatu je potřeba se zaměřit na specifický audionarativ, jenž spadá pod zastřešující teoretický rámec naratologie.⁷⁷ Tento pohled vychází ze skutečnosti, že naratologie je sémiotická disciplína.⁷⁸ Důvodem je fakt, že drama vypráví příběh pomocí různých zvukových technik neboli znakových systémů. Hlavním znakovým systémem v podcastovém dramatu je verbální jazyk zahrnující mluvené slovo.⁷⁹ Další znakové systémy, v tomto případě již neverbální, však nejsou o nic méně důležité. Lze do nich zařadit hudbu, hluk, ticho, doznívání, střihání a míchání zvuků, elektroakustickou manipulaci ale také umístění zvukových signálů poskytující orientaci v rozložení objektů, postav a prostoru.⁸⁰ Budu tedy k dramatům přistupovat jako Elke Huwiler, která je jednou z průkopnic ve využívání naratologické analýzy v kontextu zvukových médií, a použiju analytický přístup založený na detailním rozebrání zvuku jednotlivých podcastů.⁸¹

Pro první praktickou část mé práce jsem se rozhodla rozebrat pět hraných podcastů z produkce Českého rozhlasu – konkrétně *Zkouškový*, *Stopaře*, *Neklid*, *Rozchod* a *Rituál*, protože jsou bohaté svým obsahem i zpracováním. Všechny tyto podcasty vznikly v rozmezí posledních dvou až tří let a tematicky se zaměřují převážně na mladou generaci, pro kterou je konzumace podcastů velmi populární a blízká záležitost. Zároveň je výběr této pětice odůvodněn tím, že žánr podcastového dramatu se v České republice objevil teprve nedávno a v rámci podcastové scény není natolik rozvinutý jako jiné žánry.

⁷⁶ Considine, “Earbud playhouse: podcasts are giving theatre artists a quick, cheap, flexible way to make their own audio drama,” 42.

⁷⁷ Lutostański, “A Narratology of Radio Drama: Voice, Perspective, Space,” 117.

⁷⁸ Ibid., 118.

⁷⁹ Ibid., 122.

⁸⁰ Huwiler, “Storytelling by sound: a theoretical frame for radio drama analysis,” 51.

⁸¹ Lutostański, “A Narratology of Radio Drama: Voice, Perspective, Space,” 117.

3.2 Analýza podcastových dramat

Zkouškový

Podcastový seriál *Zkouškový* je označován jako první hraný podcast v České republice.⁸² Vznikl pod taktovkou Radia Wave a prvních šest epizod bylo vypuštěno na jaře 2020.⁸³ Seriál se zaměřuje na šestici mladých lidí během zkouškového období na vysoké škole, kteří řeší každodenní radosti a především strasti. Jejich životy jsou vzájemně propletené, přičemž se potýkají s různorodou škálou osobních i rodinných problémů od rozvodu rodičů, přes obtíže ve škole nebo práci, až po komplikované osobní krize a pády. Tematicky je seriál určen spíše pro mladé publikum, jenž se s podobnými situacemi dokáže dobře ztotožnit, protože se předními motivy stávají například pro ně aktuální sociální sítě, generační rozdíly, homosexualita nebo také psychické zdraví atp.⁸⁴ Úspěšnost tohoto podcastového seriálu můžeme měřit nejen tím, že v návaznosti na něj začaly vznikat další hrané podcasty, ale také tím, že *Zkouškový* se dočkalo pokračování o dalších šesti dílech po roce od svého vydání.

Za seriálem stojí režisér a skladatel Šimon Holý, který má za sebou filmy jako *Zrcadla ve tmě* nebo *A pak přišla láska*, a v tomto audio projektu se podepsal nejen pod režii a scénář, ale také k němu složil hudbu.⁸⁵ Samotné obsazení hlavních i vedlejších postav je velmi pestré, od začínajících mladých herců až po zavedená herecká jména. Seriál se navíc odlišuje od klasických podcastů tím, že všechny díly vyšly najednou a posluchač si tak může celý obsah poslechnout na jeden zátah, jde o tzv. binge listening.⁸⁶

Zpracování seriálu, který nemáte šanci vidět (jak se seriál i sám prezentuje), stojí pouze na dialozích. Neexistuje zde žádná role vypravěče nebo popisování situací. Hlavní postavy se dorozumívají prostřednictvím hovorů přes mobilní telefon, což je typické pro dnešní mladou generaci, a zároveň vhodně zvolené po zvukové stránce pro posluchače.

⁸² Tobias, "Zkouškový: Podcastový seriál, který nevidíte," *CZECHMAG*, 18. květen, 2020, <https://czechmag.cz/zkouskovy-podcastovy-serial-ktery-nevidite/>.

⁸³ Kamila Boháčková, "Zkouškový po telefonu. První hraný audio seriál pro mladé publikum," *Český rozhlas*, 10. květen, 2020, <https://program.rozhlas.cz/zkouskovy-po-telefonu-prvni-hrany-audio-serial-pro-mlade-publikum-8198694>.

⁸⁴ Miloslav Vach, "Podcastový seriál Zkouškový trefně vystihuje trable mladých lidí. Zaposlouchejte se do něj," *iList*, 30. květen, 2020, <http://www.ilist.cz/clanky/podcastovy-serial-zkouskovy-trefne-vystihuje-trable-mladych-lidi-zaposlouchejte-se-do-nej>.

⁸⁵ Tobias, "Zkouškový: Podcastový seriál, který nevidíte."

⁸⁶ Boháčková, "Zkouškový po telefonu. První hraný audio seriál pro mladé publikum."

Na začátku každé epizody můžeme slyšet několik sekund dlouhou instrumentální hudbu ve formě znělky. Tento hudební podkres se pak opakuje i na konci, stejně jako výčet všech tvůrců podcastu. Provedení seriálu působí velmi autenticky, ať už po zvukové nebo herecké stránce. Co se týče zvuku, odpovídá tomu hlavně jeho kvalita v podobě telefonického šumu, dalších hlasů včetně šepotu či okolních zvuků. Ať už posluchač vnímá dění důkladně či nikoliv, zvuky v pozadí ho intuitivně navádějí, kde se postavy seriálu právě nacházejí a co třeba zrovna dělají. Můžeme slyšet, zda někdo například cestuje hromadnou dopravou, řídí auto nebo jde jen pěšky po ulici, kdy telefonický rozhovor ruší hluk dopravy. Dále je možné vypozerovat, jestli a jak moc se dotyčný pohybuje mezi lidmi, například je-li v tanečním klubu, na letišti nebo doma u televize podle hlasů zpovzdálí. Lze také zaznamenat i konkrétní momenty vcházení do večerky (zvuk zvonku), pití vody (polykání), spěchu (zadýchávání), druhého příchozího hovoru (v podobě pípání) atp. Zajímavý okamžik se mimo jiné odehrál v šestém díle první série, kdy tvůrci nasimulovali výpadek mobilního signálu v průběhu hovoru. Všechny tyto na první pohled nepodstatné zvuky pomáhají posluchači pochopit příběh a jeho směřování, a kromě samotných dialogů dotvářejí posluchačovy vnitřní obrazy. Funguje to, jako kdyby se člověk opravdu „díval“ na seriál, protože jeho představivost díky tomu pracuje na plné obrátky.

Jednotlivé scény jsou od sebe odděleny stejnou hudební vložkou, jaká se objevuje na začátku každého dílu, avšak v kratším a občas i zrychleném podání. Důvodem je snaha lépe znázornit změnu ve vyprávění příběhu, aby posluchač stihl vše chápat a neměl pocit zmatení. V rámci této znělky platí, že po jejím zaznění se střídají postavy, prostředí nebo dokonce nastává posun v čase. Danou funkcí, doplněnou o oslovení postav, tak posluchač pozná, jaká část příběhu ho čeká. Nicméně párkrát se stane, že chvíli trvá než se zmíní nějaké jméno, a v tom konkrétním momentu nepomůžou zvuky prostředí ani jiné detaily. Posluchač se tak zpočátku nemusí nutně vyznat v tom, který hlas komu patří, pokud není dostatečně vnímavý.

Seriál se vyznačuje běžnou mluvou ze života mladých lidí. Odráží tím, jak spolu v současnosti mladí komunikují a navozuje pocit skutečných telefonních hovorů. Jelikož právě na tomto dojmu závisí celý seriál, náročnou práci odvádí hlavně herci, kteří mají k dispozici pouze svůj hlas a musí jím projevit širokou škálu emocí. Nic jiného než zvuky

v pozadí určující prostředí jim nepomáhá příběh dokreslit. Nevyskytuje se žádná jiná hudba a posluchač je tak odkázán jen na dialogy postav pomocí nichž děj neustále plyne.

Stopař

Hraný podcastový seriál *Stopař* vznikl jako unikátní projekt Českého rozhlasu a posluchačům je přístupný na různých platformách od léta 2021.⁸⁷ V rámci žánru ho nelze jednoduše zařadit, protože jednotlivé epizody spadají do rozdílných kategorií, kterých je v tomto případě celkem jedenáct. Podcastová série nabízí pokaždé jiný příběh v podobě akčního, rodinného nebo válečného dramatu, detektivní zápletky, hororu, muzikálu, mystery, pohádky, sci-fi, thrilleru a westernu. Základní a jedinou konstantou každého dílu je výchozí situace hlavních postav, kdy dvě z nich jedou společně autem nebo jiným dopravním prostředkem a cestou naberou stopaře. Posluchač tudíž vůbec netuší, co se bude dít, ani jaký typ vztahu postavy vzájemně spojuje. Kromě toho si může sám zvolit libovolné pořadí, v jakém si epizody pustí, jelikož na sebe příběhy nikterak nenasazují. Seriál tak nabízí originální podcastové prostředí, které je navíc interaktivní v případě webových stránek, kde je potřeba zodpovědět kvízové otázky pro zpřístupnění bonusového obsahu.

Námět a scénář pochází z pera spisovatele Petra Hudského, jenž je známý především svou scénářistickou tvorbou pro nespočet televizních filmů a seriálů.⁸⁸ Režie se ujal rozhlasový režisér Aleš Vrzák, který na podcastu spolupracoval s mnoha tvůrci hudby a zvukových efektů, včetně interpretů hudebních nástrojů, vedenými Janem Trojanem z pozice zvukového designéra.⁸⁹ Hlavní postavy ztvárnili tři herci, a to Tereza Císařová s Ondřejem Rychlým v roli spolucestujících, a David Novotný jako stopař.⁹⁰ Za zmínku také stojí, že při natáčení některých epizod bylo použito binaurální techniky nebo se určité scény odehrály v exteriérech mimo nahrávací studio, kupříkladu ve sklepě nebo automobilu.⁹¹

⁸⁷ “Stopař. Hraný podcast s interaktivními prvky vytvořený speciálně pro webový portál mujRozhlas,“ Český rozhlas, <https://prixbohemia.rozhlas.cz/stopar-hrany-podcast-s-interaktivnimi-prvky-vytvoreny-specialne-pro-webovy-8833461>.

⁸⁸ Blanka Bumbálková, “Hraný podcast Stopař Českého rozhlasu nabízí jedenáct příběhů v jedenácti žánrech,“ *Český rozhlas*, 13. červenec, 2021, <https://informace.rozhlas.cz/hrany-podcast-stopar-ceskeho-rozhlasu-nabizi-jedenact-pribehu-v-jedenacti-zanrech-8533481>.

⁸⁹ “Stopař,“ audio obsah, <https://www.mujirozhlas.cz/stopar>.

⁹⁰ Bumbálková, “Hraný podcast Stopař Českého rozhlasu nabízí jedenáct příběhů v jedenácti žánrech.“

⁹¹ Český rozhlas, “Stopař. Hraný podcast s interaktivními prvky vytvořený speciálně pro webový portál mujRozhlas.“

Vzhledem k velkému počtu různě zpracovaných epizod je těžké stanovit kolektivní znaky, kterými by se vyznačovaly opravdu všechny díly podcastu. Nicméně dá se určit alespoň jeden společný prvek každé epizody lišící se pouze ve svém stylu nebo intenzitě použití, a tím je hudba. Ve všech dílech je hudba vždy uzpůsobena danému žánru a posluchač může dost dobře zaznamenat hudební odkazy na různorodé filmové žánry. Instrumentální hudba se tím snaží předat nádech filmového zpracování a jako typickou ukázkou lze brát epizodu s tématem válečného dramatu. V ní můžeme slyšet hudbu podobnou hudbě té v historických filmech, připomínající svými pochodovými tóny válku. Souvisí s tím i uplatnění hudebních nástrojů, kdy v určitých epizodách některé konkrétní převládají. Příkladem může být hra na klavír a s ní spojená pomalá změna dvou podivných tónů v hororovém příběhu, nepříjemný zvuk houslí v rodinném dramatu nebo nasazení orchestru v muzikálovém žánru. Důležitou roli hraje též umístění hudebního doprovodu, jenž bývá přinejmenším na začátku a konci každé epizody. Často bývá hudba součástí podkresu, když postavy mluví, avšak neplatí to vždy a ve stejném poměru. Stejně tak je třeba zmínit účel vyvolat emoce a vystihnout náladu postav. V případě muzikálu nebo pohádky hudba velmi ovlivňuje vyznění situací a poukazuje na stavy romantiky či naopak velkého neštěstí. Kromě navození správné atmosféry má hudba ještě další specifické funkce. Jednou z nich je logicky dramaturgická děje, kdy hudba graduje a zesiluje. Zároveň ale existují i dramatické momenty, ve kterých hudba utichá a nechává prostor každému slovu z dialogu postav, a až po jejich skončení zase klidně pokračuje v podkresu. Další možností použití hudby je také ve formě předělů mezi scénami, což ale nebývá zrovna časté. Zajímavý je potom fakt, že žádný jiný typ přechodu se v celém seriálu už neobjevuje a scény na sebe navazují bez jakéhokoliv výrazného upozornění nebo změny.

Stejně jako má hudba schopnost různými způsoby vyprávět příběh, k totožnému účelu slouží i doprovodné zvukové efekty. Zprvu můžeme v podcastu narazit na běžné zvuky, které dokreslují okolní detaily typu zvuk auta (jízda, řazení, přidávání plynu), počasí (déšť, vítr), zvířat nebo jiné ruchy. V druhém případě existují specifické zvuky vytvářející potřebnou náladu a situaci. Lze to doložit hned na několika příkladech. V žánru sci-fi a hororu se setkáváme s děsivými a nepříjemnými zvuky v podobě disharmonických tónů, tlukotu srdce, chroptění, dusotu, šepotu atp. Chmurný pocit války zase dodává dunění bomb, střelba nebo nálety letadel. Western se naopak spoléhá na zvuky jedoucího dostavníku, klusajících koní a kutálejícího se stepního běžce, jaké

známe ze starých westernových filmů. Dalším příkladem funkce může být zvrat v dějové lince jako dopravní nehoda znázorněná rozbitím skel nebo rvačka pomocí zvuků nárazů, prýstících tekutin apod. Zvuky se také mění s ohledem na prostředí, ve kterém se postavy nachází. Pomáhají nám při poslechu určit, co a kde se zrovna děje, kupříkladu prostřednictvím akustiky (ozvěna ve sklepě, jiný svět/dimenze) nebo hlasitosti (určující vzdálenost a jednání postav).

Co se týče mluveného vyprávění, *Stopař* se spoléhá pouze na dialogy postav. K tomu je zapotřebí adekvátní práce herců se svými hlasy. V rámci tolika žánrů musí měnit styl mluvy, intonaci a posazení hlasu, se kterými se pak pohybují od sladkého hlásku v pohádce až po temný a děsivý hlas démona. Zároveň herec potřebuje skrz hlas vynaložit dostatečnou dávku emocí, aby mu posluchač uvěřil, co prožívá a byl součástí příběhu.

Podcastový seriál *Stopař* je tak podivuhodné dílo, které vypráví své příběhy mnoha odlišnými způsoby. Někdy bývají epizody postavené především na dialozích a textu, jindy jde pro změnu hlavně o navození správných emocí a prožitku, takže vyniká především hudba se zvukovými efekty. Celkově se ale snaží o nejlepší vystižení žánru tak, aby zrealizoval skoro až filmový zážitek, což se díky zapojení všech potřebných složek daří.

Neklid

Neklid je podcastový seriál z produkce Radia Wave, který byl zveřejněn na podzim 2021.⁹² Jedná se o psychologický thriller, a možná by se dal dokonce zařadit do kategorie hororu. V celkem pěti epizodách se seznamujeme s příběhem dvou mladých lidí v partnerském soužití, v němž se však něco pokazilo. Děj začíná jejich seznámením a následným sestěhováním, přičemž společně působí jako šťastný a dokonalý pár. Nicméně všechno se velmi záhy mění, když jedna z postav nečekaně zemře. Postupně se nám tak odhalují střípky vedoucí k záhadnému úmrtí hlavní hrdinky protkané podivnými až nadpřirozenými situacemi. Příběh se zamotává a ukazuje se, že na prvotní dojem nelze spoléhat a pravda se všemi podivnostmi na posluchače teprve čeká.

⁹² Josef Kokta, "Poslechněte si Neklid. Podcastový thriller o vině, strachu a vztahu, který zašel příliš daleko," *Radio Wave*, 1. září, 2021, <https://wave.rozhlas.cz/poslechnete-si-neklid-podcastovy-thriller-o-vine-strachu-a-vztahu-ktery-zasel-8554744>.

Režie podcastového projektu se ujala divadelní režisérka Natália Deáková, která spolupracovala se spisovatelkou a scénáristkou Klárou Vlasákovou, autorkou námětu i scénáře.⁹³ Hlavní postavy ztvárněné Viktorem Kuzníkem a Terezou Císařovou sice tvoří herecké jádro seriálu, avšak místy může posluchač narazit na pár vedlejších postav, například v podání hereček Terezy Hofové nebo Natálie Drabiščákové.⁹⁴ Tvůrcem neotřelého zvukového designu je pak Ondřej Gášek, jenž se rozhodl pro *Neklid* použít tzv. binaurální hlavy, což je technologie zaznamenávající zvuk stejným způsobem jako to umí lidské uši.⁹⁵ Při poslechu seriálu posluchač zažije pocit, jako by se vždy vtělil do jedné z postav a slyšel, co všechno se kolem ní děje. Dané zvukové zpracování má tak schopnost ovládnout vnímání prostoru a poskytnout silný audio zážitek.

Seriál se skládá ze dvou základních složek, mluvení hlavních postav a práce se zvukem v pozadí. Děj se primárně odvíjí pomocí živých dialogů, jenž se střídají s vyprávěním z pohledu dané osoby. Občas se tato role vypravěče přelévá do vnitřních monologů odehrávajících se v jejich hlavách. Různá provedení vyprávění díky tomu nabízí zajímavé situace skrz duševní prožitky postav. Co se týče zvuku v podkresu, jedná se o velmi pozoruhodné zpracování, kdy jednotlivé prvky vyvolávají strach, úzkost a tíživou atmosféru.

Neexistuje žádná úvodní znělka, pouze se objevují a zase vytrácí zvuky v podobě nesrozumitelného šepotu děsivých hlasů, defektů, šumu a rytmického tepání. Ozývají se v různých úsecích, ať už samostatně, nebo jako podkres či součást konkrétní scény, kdy na ně reaguje některá z postav. Zároveň se mění jejich intenzita v rámci odvíjení příběhu. Důležitými prvky jsou mimo jiné mixování a střih zvuku. V běžných scénách dochází k postupnému přechodu či částečnému prolínání zvukových stop. Příkladem může být moment, kdy hrdinka začne popisovat své vnitřní stavy, zatímco v pozadí doznívá nebo je na chvíli upozaděn původní rozhovor postav. Naopak v místech, kde je příběh potřeba vygradovat, slyšíme rychlé utnutí nebo narůstání hlasitosti, jako v případě vypjatých scén končících hrozivým výkřikem či ohlušující změť zvuků.

Kromě děsivých zvuků se v seriálu můžeme setkat samozřejmě i s těmi obvyklými, které dokreslují běžné dění. Počínaje od rachotu auta (okolní doprava, blinkr, hudba

⁹³ Blanka Bumbálková, "Radio Wave spouští nový podcastový thriller Neklid," Radio Wave, 1. září, 2021, <https://informace.rozhlas.cz/radio-wave-spousti-novy-podcastovy-thriller-neklid-8566288>.

⁹⁴ Kokta, "Poslechněte si Neklid. Podcastový thriller o vině, strachu a vztahu, který zašel příliš daleko."

⁹⁵ Bumbálková, "Radio Wave spouští nový podcastový thriller Neklid."

z rádia), přes indikaci venkovních nebo vnitřních prostor (bzučení zářivky, hluk v baru, křupající sníh pod nohama), až po vykreslení specifických scén (opilost – spadnutí klíčů, vrážení do věcí). Přechody ve vyprávění se navíc projeví i v jeho audio pojetí. Citelné změny prostředí je tak možné poznat, když kupříkladu některá z postav vypráví retrospektivně nebo se vracíme k prožití stejných okamžiků avšak v jiném kontextu.

Celý podcast je zpracován velmi detailně, působí opravdu poutavě a dokáže člověka naplno pohltit. Při pátrání po pravdě nenechá posluchačovu mysl ani na chvíli odpočinout, a nepříjemný pocit, jenž provází seriál už od prvního momentu, tomu jen přispívá. S každou další epizodou získáváme nový pohled na věc, i když občas není jasné, co je v příběhu reálné a co jsou jen představy nebo bludy. Díly na sebe plynule navazují a veškeré komponenty spolu fungují až do úplného konce. Ačkoliv se může zdát rozsah několika pár minut na budování napětí málo, v rámci epizod je i tak poskytnut dostatečný prostor a čas na vyvolání potřebných dojmů. Všudypřítomná tísnivá atmosféra plíživě narůstá, nahání husí kůži, a jak název podcastu sám napovídá, vzbuzuje opravdový neklid, který zůstane ještě dlouho po skončení posledního dílu.

Rozchod

Podcastový seriál *Rozchod* se objevil na jaře 2022 v produkci Radia Wave a navazuje na již dříve vydané a úspěšné seriály jako *Zkouškový* a *Neklid*.⁹⁶ V šesti epizodách se dozvídáme o dlouholetém partnerském vztahu Denisy a Honzy, kteří se snaží přijít na to, proč jim to nevyšlo. Jako posluchači se s nimi ocitáme ve dvou časových rovinách. V přítomnosti spolu sedí v nahrávacím studiu, kde u mikrofonu rozebírají svůj desetiletý, v té chvíli již minulý, vztah a zároveň se vrací do důležitých momentů a životních milníků prostřednictvím audionahrávek, které Denisa za ty roky pořídila. Jsme tak svědky jejich seznámení, sestěhování, svatby či narůstajících neshod, ale rovněž odhalujeme podstatu jejich osobností a rozdílných pohledů na život. V průběhu noření do hlubin vzpomínek se ukazuje, jak každý z nich někdy vnímal situaci odlišně nebo co za ní doopravdy stálo, a díky tomu jsou schopni s upřímností reflektovat své postřehy a pocity s odstupem času.

Pod tento podcastový seriál se podepsal skoro stejný tvůrčí tým jako v případě seriálu *Zkouškový*. Námět, hudbu a režii obstaral Šimon Holý spolupracující s dramaturgyní

⁹⁶ Josef Kokta, "Proč to nevyšlo? Poslouchejte podcastový seriál Rozchod," *Radio Wave*, 7. březen, 2022, <https://wave.rozhlas.cz/proc-nevyslo-poslouchejte-podcastovy-serial-rozchod-8694327>.

Kateřinou Rathouskou, nicméně autorem zvukového designu byl tentokrát Luka Šuto.⁹⁷ Dalších změn si můžeme všimnout v samotném pojetí hereckého obsazení, jež bylo opravdu komorní a oproti *Zkouškovému* tedy minimální. Mimo jiné, na tvorbě scénáře se kromě režiséra podíleli i herci Denisa Barešová a Jan Nedbal, a to především v podobě improvizace, kdy jejich bezprostřední reakce a nápady přispěly k co největší autenticitě postav a situací.⁹⁸

V rámci zpracování seriálu režisér navazuje na formát své předchozí práce založený pouze na dialozích postav používajících běžnou mluvu. Nesetkáme se s žádnou rolí vypravěče ani vysvětlujícími monology, lze slyšet jen rozhovory dvou hlavních představitelů, ať už ve studiu nebo skrz nahrané audiozáznamy. Zmíněné nahrávky jdou po sobě chronologicky a navíc jsou opatřené datem a kontextem, což usnadňuje vnímání ucelenosti příběhu. Nicméně neustále se mění zvuk prostoru, když se skáče mezi scénami ze studia a nahrávkami. Můžeme to slyšet hlavně na kvalitě zvuku a dalších technických prvcích, které tyto situace odlišují. Ve studiu se totiž setkáme s čistou kvalitou zvuku včetně manipulace s mikrofonom odkazující na profesionálněji zpracovaný rozhovor a navozující pocit blízkosti, jako když je člověk součástí jejich dialogu. Naopak v audiozáznamech se odráží nedokonalost nahrávání, které není tolik soustředěné a záměrné jako ve studiu, například mikrofón v prostoru a práce s ním viz. různá intenzita hlasů, nárazy do zařízení během snímání, šramocení atp.

Styl vyprávění příběhu je tedy postaven na střídání záznamů s „aktuálním“ nahráváním. Někdy se stane, že jeden audiozáznam pořízený Denisou zabere většinu epizody, a proto jsou některé epizody monotematické. Když se objeví více záznamů najednou, navazují na sebe různými způsoby. Slyšíme je buď v klidu ukončené, následované další nahrávkou v pořadí nebo přijde návrat do studia. Existují však situace, kdy je atmosféra napjatá a nahrávky dramaticky utnuty. Samotné přechody nebo vývoj mezi epizodami mají také svá specifika. V případě zakončení třetí epizody tvůrci zvolili cliffhanger (tzv. chvíli napětí), který vychází z televizní seriálové tvorby a většinou jím bývá nezodpovězená otázka nebo nedokončení dějové pasáže, čímž se zvyšuje posluchačův zájem pustit si další epizodu. Další ukáзка spočívá v lišící se intenzitě

⁹⁷ Kokta, „Proč to nevyšlo? Poslouchejte podcastový seriál Rozchod.“

⁹⁸ Josef Kokta, „Podcast Rozchod ukazuje, že vztahy jsou i srandovní. Herci do postav promítli vlastní zkušenosti,“ *Radio Wave*, 17. března, 2022, <https://wave.rozhlas.cz/podcast-rozchod-ukazuje-ze-vztahy-jeou-i-srandovni-herci-do-postav-promitli-8704323>.

příběhu mezi pátým a šestým dílem, jelikož v pátém dílu děj graduje skrze strašlivou hádkou, ale v posledním díle naopak cítíme uvolnění a klid signalizující blížící se konec příběhu.

Rovněž lze slyšet spoustu okolních zvuků související s aktuálním děním a lokalitou nahrávání jako jsou jízda autem, šplouchání mořských vln, praskající štěrky nebo třeba polibky. Zároveň jsou tyto zvuky používány pro vystavění napětí. Kupříkladu scéna dramatické hádky mezi postavami je doplněna bublající konvicí na kávu, která mizí s ukončením hádky, což má podpořit intenzivnější prožitek a více vtáhnout posluchače. Při poslechu můžeme občas zaznamenat i určité zvukové stereotypy, jenž na nás působí ve stylu kolektivního vyvolání správné atmosféry. Takové využití jde zaregistrovat při scénách, kdy se nelze na dovolené obejít bez zvuku cikád nebo v rámci intimity bez šeptání. Tyto autentické momenty tak pomáhají posluchači v lepší představivosti a zasazení do příběhu, než kdyby šlo jen o pouhý popis skutečnosti.

Zvukový design je převažující audio složkou v celém seriálu. Hudba se objevuje pouze ve formě znělky na začátku a konci každé epizody podcastu. Kromě zvuků v pozadí tím pádem stojí většina práce na hlasech herců, protože jimi musí co nejlépe vykreslit potřebné emoce, vybudovat zvraty či překvapení. Včetně pocitu, že jako posluchači patříme do jejich světa a jsme vlastně součástí vztahu, i když ve skutečnosti jenom pozorujeme. Zajímavým paradoxem se pak stává fakt, že ačkoliv se jedná o hraný podcast, svým obsahem simuluje podcastový dokument. Seriál *Rozchod* tak poskytuje náhled do rozmanitých zákoutí komplikovaného vztahu, který nejen svým příběhem ale i zpracováním dokáže vtáhnout a nepustit.

Rituál

Rituál, ze sledovaných příkladů nejnovější hraný podcastový seriál Radia Wave, byl uveden na podzim 2022.⁹⁹ Žánrově se jedná o další psychologický thriller, který se však spíše než hororovou tematikou vyznačuje běžnějšími motivy v podobě viny, utrpení a šířícího tajemství. Seriál má celkem pět epizod, jež posluchači vykreslují příběh čtyř mladých lidí potýkajících se s různými životními nezdary. Prožívají pracovní neúspěchy,

⁹⁹ Josef Kokta, “Vím, kdo bude potrestaný! Poslouchejte Rituál, nový thriller o vině, bolesti a svědomí,” *Radio Wave*, 3. říjen, 2022, <https://wave.rozhlas.cz/vim-kdo-bude-potrestanej-poslouchejte-ritual-novy-thriller-o-vine-bolesti-a-8839224>.

mají nevyřešené osobní vztahy a hlavně cítí zmar ze současné doby společně se strachem z toho, co přinese budoucnost. Mimo jiné je ale pojí jedna tragická událost z dob, kdy byli ještě dětmi. Od té chvíle se každoročně schází, aby ulevili svému svědomí a provedli nebezpečný očištný rituál spočívající vždy v potrestání jednoho z nich.

Jak bylo naznačeno, hraný podcast *Rituál* se žánrově shoduje s již dříve probíraným podcastem *Neklid*. Týká se to i podobnosti ve stylu a zpracování, protože za nimi stojí identičtí tvůrci. Námět a scénář vznikl znovu z pera spisovatelky a dramaturgyně Kláry Vlasákové.¹⁰⁰ Stejně tak režie, kterou si vzala na starost Natália Deáková, a nelze opomenout ani autora zvukového designu v podání Ondřeje Gáška.¹⁰¹ Čtveřici hlavních postav, ztvárněnou převážně divadelními herci jako Pavla Gajdošíková, Kryštof Krhovják nebo Daniel Krejčík, pak doplňují více než dvě desítky vedlejších postav, které se však objevují pouze epizodně.¹⁰²

Děj se odehrává prostřednictvím dialogů v různých situacích, jenž jsou občas narušené monology postav, což má představovat hlasy v hlavě. Odpovídá tomu oddělení od běžné scény a jejich zpracování, kdy hlasy slyšíme s kolísající ozvěnou a postupně, jak děj graduje, se víc a víc překrývají, sekají, překřikují a opakují. Neexistují žádné vypravěčské promluvy sloužící k pochopení příběhu, k dispozici máme pouze zvukové efekty. Jednotlivé epizody nejsou řazené chronologicky, ale naopak se kromě několika výjimek věnují vždy jedné z postav, čímž se postupně odkrývá příběh z různých úhlů pohledu. V průběhu epizod také čím dál častěji skáče v čase do dávné minulosti. Poznáme to podle toho, že hlavní postavy se hlasově promění v děti a celé se to odehrává v mlze, jako když se nám zdá sen.

Co se týče hudební složky, v podstatě žádnou v podcastu nenajdeme, až na úvodní znělku seriálu, která se ale objeví pouze jedenkrát. O zvukovou stránku se tak ve výsledku starají pouze rozmanité efekty rozdělené do dvou kategorií podle funkce. Do první skupiny se řadí zvuky vykreslující situace, pohyby, prostor nebo i věci. Dá se tak dobře poznat, zda se postavy nalézají v interiéru nebo exteriéru, případně o jak konkrétní prostředí se jedná. Pomocí zpěvu ptáků, houkání sovy, hluku dopravy, okolního ruchu

¹⁰⁰ Josef Kokta, "Čí je to vina? Poslechněte si teaser k novému podcastovému seriálu Rituál," *Radio Wave*, 23. září, 2022, <https://wave.rozhlas.cz/ci-je-vina-poslechnete-si-teaser-k-novemu-podcastovemu-serialu-ritual-8832291>.

¹⁰¹ Kokta, "Vím, kdo bude potrestaný! Poslouchejte Rituál, nový thriller o vině, bolesti a svědomí."

¹⁰² "O pořadu Rituál," *Radio Wave*, <https://wave.rozhlas.cz/ritual-8833052/o-poradu>.

či také zvuků přístrojů dokážeme jednoduše odhadnout, že se nacházíme například v lese, nemocnici, kanceláři nebo kavárně. Týká se to i běžných zvuků typu vaření večeře, hledání v papírech, tikání hodin, šustění deky atd. sloužících k doplnění a pochopení situace. Spadají do toho také určité zvukové nahrávky, které nám v podvědomí spouští uložené představy. Dokonalým příkladem je scéna u psychologa, kdy můžeme v pozadí zpozorovat zvuk konstantně tekoucí vody. Ta má odkazovat na prostředí ordinace a jeho zařízení, ve kterém se v rámci různých filmů a seriálů většinou objevuje nějaký uklidňující nástroj či pomůcka. Stejně tak do této kategorie patří zvuky specifické pro některé činnosti nebo objekty, třeba ve formě praskajícího ohně, tlumených úderů odkazujících na bití atp. Jako zajímavost bych pak doplnila, že v případě *Rituálu* měly hlasy a zvuky okolí velmi podobnou úroveň hlasitosti. Posluchač je sice díky tomu mohl lépe vnímat, nicméně pro někoho jiného by to mohlo být zvukově přepálené a tím pádem rušivé při poslouchání příběhu.

Druhá funkce zvukových efektů spočívá v navození celkové atmosféry seriálu. Jedná se o sérii zvuků přicházející vždy ve vlnách v podobě dunění, podivného cinkání, pulzování a neidentifikovatelného rachotu. Mají vyvolávat temnou, tíživou náladu příběhu, a tím budovat v posluchači nepříjemné pocity, dojem strachu a narůstající sklíčenosti. Tyto zvuky se v *Rituálu* využívají dvěma způsoby. Zaprvé jako podkres v situacích, kdy se v příběhu vracíme do minulosti nebo se o ní jen někdo zmíní během dialogu. V tomto případě platí, že čím víc se minulost odkrývá, tím se zvuky více objevují a zesilují, což připomíná pocit jako když se něco tajemného nepřestává přibližovat. Zadruhé se nepříjemné zvuky používají jako předěly mezi jednotlivými scénami, aby posluchač snáz pochopil změnu v dějové lince. Jejich použití v tomto kontextu má podobu postupného přechodu a prolínání s mluveným slovem, nebo naopak následují po dramaticky utnuté scéně.

K lepšímu chápání navíc přispívají další prvky, které pomáhají vyzdvihnout důležité momenty a určit tempo vyprávění. Jako příklad lze zmínit zvuky štěkajících psů nebo řvoucího dítěte, jejichž intenzita sílí s vypjatostí dialogových scén. Kromě toho příběh plíživě graduje po celou dobu seriálu, přičemž jeho samotné zakončení pak probíhá relativně klidně s postupně mizícím zvukovým podkresem, avšak neustále přítomnou ponurou atmosférou.

3.3 Podcastový dokument

Současná digitální revoluce spojená se změnami ve spotřebě médií v posledních letech znamenala obrat ve vyprávění příběhů. Podcasting svou popularitou umožnil rozkvet narativní long-form žurnalistiky a do popředí se dostaly nefiktivní podcastové formy. Zvukové vyprávění tak nabralo jiný směr díky novému zajímavému obsahu, zpracování a myšlenkovým strukturám. Úspěch tohoto žánru nespočívá pouze v technologických možnostech, ale především v pokusech o rozmanité vyprávění příběhů skrz reportáže, archivní materiály atp.¹⁰³ Mezi specifické prvky narativní literatury faktu v rámci audio prostředí je potřeba zařadit i subjektivní přístup k vyprávění neboli vystavení posluchačů autorskému procesu tvorby, které se v některých případech stává nedílnou součástí podcastu.¹⁰⁴ Dané narativní techniky jsou uzpůsobené tak, aby u publika dosáhly co nejautentičtějšího pocitu a prožití. Snaží se tím posluchače nejen pohltit ale také mu zprostředkovat dojem, že se stal součástí příběhu.

Jak již bylo vysvětleno v minulé podkapitole, podcastové drama vychází z žánru rozhlasové hry. Podobně můžeme zařadit i dokumentární podcastové formy, jež mají kořeny v rozhlasovém vysílání a jejichž rozlišení odpovídá původním měřítkům rozhlasového média. Neexistuje tak jen podcastový dokument, ale můžeme se setkat také s pojmem feature. Definice obou termínů se komplikuje nejen na základě jejich historie ve spojitosti s rozhlasem, nýbrž i proto, že podcastový tvůrce s danými formami stále více experimentují, čímž dochází ke vzájemnému ovlivňování a překračování už tak nejasných hranic. Ačkoliv je tedy náročné tyto pojmy přesně vymezit, přece jen se o jejich formulaci včetně stanovení základních rozdílů na následujících řádcích pokusím.

Podcastový dokument slouží k zaznamenání autentického zvukového svědectví lidí, událostí nebo třeba společenských fenoménů, a jedná se tedy o faktografický formát.¹⁰⁵ Role tvůrce bývá většinou co nejvíce upozaděna, což znamená, že autor by měl fungovat hlavně jako zprostředkovatel, nikoliv interpret. Usiluje se tím o maximální nezaujatost, které však v praxi nelze úplně dosáhnout. Vždy se do dokumentu propíše alespoň nějaká míra subjektivnosti, například v podobě typu otázek, jejich směřování nebo finálního

¹⁰³ Dowling and Miller, "Immersive Audio Storytelling: Podcasting and Serial Documentary in the Digital Publishing Industry," 169.

¹⁰⁴ Ibid., 170.

¹⁰⁵ McHugh, "How podcasting is changing the audio storytelling genre," 68.

uspořádání audiozáznamů. Nicméně i přesto se autor snaží, aby jeho vstupy zůstaly minimální a byl tak schopen o tématu informovat objektivně.

Jako feature považujeme zvukově bohaté dílo založené na faktech, v rámci něhož tvůrci používají různé možnosti a prvky ke zprostředkování informací.¹⁰⁶ Jedná se o velmi volný žánr, který je svým zvukovým zpracováním nápaditý a kreativní. Soustředí se na předání konkrétní představy či vyvolání nálady, a současně se přitom snaží posluchači přiblížit vybrané téma hlouběji než jen prostřednictvím mluveného slova. Pomocí zvukových efektů tak vytváří významy, čímž se zásadně odlišuje od klasicky pojatých dokumentů.¹⁰⁷ Spojuje tedy investigativní žurnalistiku s umělecky laděným vyprávěním, kdy tento způsob dramatizace a další charakteristiky featuru částečně odpovídají podcastovému dramatu.¹⁰⁸

Následně se situace znesnadňuje tím, že se začal objevovat hybrid výše zmíněných forem, tzv. dokumentární feature.¹⁰⁹ Způsobem práce se pohybuje mezi zvukovým uměním a dokumentární reportáží.¹¹⁰ Nejvíce se však vyznačuje velmi osobním zapojením autora do tvorby podcastu, které se stává středem pozornosti. Dochází tak nejen k dokumentaci tématu, ale zaznamenává se také cesta tvůrce během procesu investigace a nahrávání.

Jak je vidět, existuje více dokumentárních forem podcastu, kdy se ukazují různá autorská pojetí. Můžeme se tak setkat s širokou škálou, od obvyklých dokumentárních výpovědí doplněných nanejvýš autorovým komentářem, přes propracovanější rekonstrukce událostí s větším zapojením dokumentaristy, až po formáty blížíící se svým zpracováním dramatu. Všechny tyto formáty pak dohromady vystihuje mnoho prvků. V základu se shodují na lidském hlase, který dokáže vyjadřovat znaky na smyslové (tón, rytmus, zbarvení atp.) i věcné (jazyk, význam slov, ale třeba přízvuk či pohlaví) úrovni.¹¹¹ Velkou měrou také přispívá k intimnějšímu vztahu s posluchači, na jehož

¹⁰⁶ José M. Legorburu, Concha Edo, and Aurora García González, "Podcasting as an opportunity to recover and renew the audio feature genre in Spanish: A case study of Cuonda and Podium Podcast," *Radio journal* 19, no.2 (2021): 312.

¹⁰⁷ Siobhán McHugh, "Oral history and the radio documentary/feature: Introducing the 'COHRD' form," *Radio journal* 10, no.1 (2012): 40, https://doi.org/10.1386/rjao.10.1.35_1.

¹⁰⁸ Legorburu, Edo and García González, "Podcasting as an opportunity to recover and renew the audio feature genre in Spanish," 313.

¹⁰⁹ McHugh, "How podcasting is changing the audio storytelling genre," 68.

¹¹⁰ McHugh, "Oral history and the radio documentary/feature: Introducing the 'COHRD' form," 40.

¹¹¹ *Ibid.*, 36.

základě dochází k hlubšímu zapojení. Kromě hlasu se pak vyskytují další typy prvků, ovšem používané spíše v propracovanějších formátech. Jedná se o zvukové efekty, hudbu, manipulaci se zvukem v prostoru, prolínání a mixování, použití archivního zvuku atd., které dodávají podcastu na autentičtější prožitku.¹¹² Čím dál častěji se v dokumentárních formách také využívá prvků seriality připomínajících televizní seriál v podobě informačních souhrnů na začátku dílu nebo kupříkladu upoutávek na další epizodu.¹¹³

Pro druhou praktickou část mé práce jsem se rozhodla analyzovat sedm podcastových dokumentů, které v následující podkapitole rozdělím do tří kategorií podle typu zpracování. Do první kategorie jsem zařadila skupinu pěti podcastů soustředících se především na mluvené výpovědi aktérů. Učinila jsem tak proto, že na české podcastové scéně je daná kategorie výrazně zastoupena a neměla by tedy být vynechána, ačkoliv nemusí být z hlediska zvukového designu tolik zajímavá či pestrá v porovnání s ostatními. I přesto dané podcasty využívají různých efektů rozmanitými způsoby, což uvedu na příkladech podcastů *Hrana*, *Hranice násilí*, *Svatebky*, *Základka* a *Zhasni!*. V rámci druhé kategorie jsem se soustředila na podcast *Pohřešovaná* vyznačující se kromě bohatého zvukového designu zejména specifickým přístupem tvůrce, jenž je stěžejní pro obsah a vyprávění dokumentu, jelikož se stává součástí celého procesu. Třetí kategorii zastupuje podcast *Anatomie strachu*, který se však svým zpracováním přibližuje spíše dramatu a značně se tak odlišuje od předešlých příkladů.

¹¹² McHugh, "Oral history and the radio documentary/feature: Introducing the 'COHRD' form," 39.

¹¹³ Legorburu, Edo and García González, "Podcasting as an opportunity to recover and renew the audio feature genre in Spanish," 321.

3.4 Analýza podcastových dokumentů

Hrana

Dokumentární podcastová série Radia Wave *Hrana* z roku 2021 představuje pětici mladých mužů, kteří bojují se svým vzhledem a sdílejí příběhy o tom, co to pro ně znamená a v jakých sférách jim to ovlivnilo život.¹¹⁴ Do detailu se svěřují s tím, do jak extrémních situací se kvůli tomu dostali a co pomohlo jejich stav zlepšit. Součástí všech pěti epizod jsou také rozhovory s mnoha odborníky z oblasti psychologie, popkultury nebo estetické medicíny doplňující konkrétní případy a jejich společenské souvislosti.

Autorem dokumentu je Lukáš Houdek, dokumentarista zabývající se tématy identity, násilí a bezpráví, jenž na podcastu spolupracoval s Václavem Roučkem (hudba) a Ladislavem Reichem (mistr zvuku).¹¹⁵ Každá epizoda se věnuje pouze jednomu muži, kdy probíhá ve formě rozhovorů pořizovaných mimo studio, což lze poznat vzhledem k okolním podmínkám, ruchům a různé akustice. Autor se v podcastu angažuje vždy na začátku dílu v rámci úvodního slova a poté při pokládání otázek během nahrávání výpovědí. V dokumentu se objevují také zvukové efekty včetně hudby, nicméně slouží výhradně k oddělení scén nebo jako podkres při promluvě autora. Jedná se o pulzující monotónní hudbu doplněnou zvuky tepání, skřípání, cinkání a vzdechů. Samotné výpovědi pak nejsou ničím narušovány.

Hranice násilí

Dokument *Hranice násilí* se věnuje šesti ženám, které posluchačům svým vyprávěním poskytují vhled do životů obětí sexuálního násilí. V jednotlivých epizodách předávají nejen zkušenosti, ale také se na základě jejich příběhů následně rozebírají různé podoby sexuálního násilí. Jejich výpovědi jsou i v tomto případě komentovány odborníky, především psychoterapeuty, sociology či právníky.

Za podcastem Radia Wave z roku 2022 stojí publicistka Táňa Zabloudilová společně s Janem Braunerem (mistr zvuku) a Monikou Omerzu Midriakovou (hudba).¹¹⁶ Skládá se

¹¹⁴ Lukáš Houdek a Veronika Ruppert, "Začíná podcast Hrana, série o mužské body imagi a soubojích s vlastním tělem," *Radio Wave*, 19. říjen, 2021, <https://wave.rozhlas.cz/zacina-podcast-hrana-serie-o-muzske-body-imagi-a-soubojich-s-vlastnim-telem-8600806>.

¹¹⁵ "O pořadu Hrana," *Radio Wave*, <https://wave.rozhlas.cz/hrana-8600999/o-poradu>.

¹¹⁶ "O pořadu Hranice násilí," *Radio Wave*, <https://wave.rozhlas.cz/hranice-nasili-8813665/o-poradu>.

z výpovědí, do kterých se nijak nezasahuje, což znamená, že pozice dokumentaristy má zde jen informační a vysvětlovací funkci. V rámci zvukového designu hraje v tomto podcastu velkou roli hlavně hudba. Ta se objevuje různě v průběhu epizod, nejen jako předěl mezi scénami. Většinou se jedná o zvýraznění nejvíce nepříjemných situací, aby se dal důraz na jejich závažnost a vynikly tak v kontextu celého vyprávění. Zároveň má tento hudební podkres pokaždé jinou formu vzhledem k tomu, kdo mluví. Takže díky těmto zvukovým nuancím lze rozeznat, jaká část posluchače čeká. Kromě toho se hudební složka s každou epizodou obměňuje, ale jinak koncept a všechno ostatní zůstává stejné.

Zhasni!

Podcastová série *Zhasni!* se zaměřuje na oblast sexu a intimity mladých lidí, kdy v devíti dílech posluchače seznamuje se zajímavými tématy, která nejsou úplně běžně probírána širokou veřejností. Z velké části stojí na výpovědích protagonistů, avšak zvukové efekty a další prvky tu mají silné využití.

Na projektu se podílelo několik zkušených dokumentárních tvůrců, např. Tereza Nvotová, Roman Štětina, Daniel Moravec ad., včetně sound designerů v podání Stanislava Abraháma, studia Needles nebo Martina Ožvolda, kteří svou spoluprací vytvořili dílo na pomezí dokumentární tvorby a zvukového experimentu.¹¹⁷ Výsledný produkt je tak mnohem bohatší a rozmanitější po zvukové stránce než ostatní dokumenty. V podcastu můžeme slyšet instrumentální hudební podkres ve střídajících se intenzitách a náladách, jenž vystihuje atmosféru vyprávění. Rovněž se můžeme setkat s pestrou skladbou zvukových efektů v podobě odpovídajícího vzdychání, sténání apod., která se například mísí s klubovou hudbou, audio ukázkami z filmů nebo nahrávkami jiných hlasů. Navíc dochází i k mixování či jiné manipulaci se zvukem, kdy lze postřehnout opakující se smyčky a ozvěny.

Svatebky

Osmidílná podcastová série Veroniky Ruppert z roku 2019 dokumentující pět dívek během svatebních příprav nabízí různé pohledy na jejich pojetí svatebních šatů, tradic, snů, výstředností ale také na přístup okolí včetně samotných ženichů.¹¹⁸ Oproti již zmíněným dokumentům se tento liší v konceptu i způsobu zpracování. Zaprvé každá

¹¹⁷ "O pořadu Zhasni!" Radio Wave, <https://wave.rozhlas.cz/zhasni-5959559/o-poradu>.

¹¹⁸ "O pořadu Svatebky," Radio Wave, <https://wave.rozhlas.cz/svatebky-8029537/o-poradu>.

epizoda stojí na daném tématu, nikoliv na konkrétní nevěstě či její svatbě. Během osmi epizod tak postupně odkrýváme příběh všech zúčastněných a dozvídáme se, jak přistupují k rozličným úkolům a výzvám. Zadruhé se dokument neskládá jen ze soustředěných výpovědí, ale v některých dílech můžeme slyšet také celé pasáže ve formě reportáže, kdy se zaznamenává okolní dění a veškeré interakce, do nichž aktivně přispívá i samotná autorka dokumentu. Jedná se například o situace, kdy si nevěsta v salonu zkusí svatební šaty a zároveň probíhá bezprostřední konverzace mezi její matkou, prodavačkou atp. Stejně zpracovaná je epizoda odehrávající se těsně před svatbou, ve které slyšíme záznam různých podnětů najednou, ale nikdo žádnou výpověď nepodává. Nelze to tak považovat za identický styl dokumentu, jaký jsem doposud popisovala. Co se pak týče sound designu, *Svatebky* ho využívají minimalisticky. Hudba a zvukové efekty v podcastu fungují pouze jako prostředek k přechodům mezi nahrávkami či scénami.

Základka

Na podzim 2022 začala vycházet podcastová série *Základka* dokumentaristy Ivo Bystřičana, která se zabývá nově vznikající ScioŠkolou v Kolíně.¹¹⁹ Dokument je ze školního prostředí, kde neplatí běžná pravidla, nedbají na systém klasického známkování a učení probíhá velmi svobodnou formou. V rámci osmi epizod se posluchač dozví, jak tato nová a neobvyklá škola funguje, kdo se podílí na jejím chodu, a co jejímu pojetí říkají rodiče s dětmi.

Každá epizoda je souborem promluv tvůrce a pořízených nahrávek během různých situací, jež jsou zpracované v podobě reportáže. Autor se při tvorbě dokumentu sice aktivně zapojuje do okolního dění, nicméně jeho účast spočívá pouze v občasném kladení otázek. Většinu nahrávek tak tvoří záznamy z pozorování lidí a prostředí, kterých se dokumentarista účastní. Lidé k němu málokdy hovoří přímo, takže se nejedná o typický dokument založený na výpovědích tváří v tvář. Příkladem může být nahrávka ze setkání rodičů se zástupci školy, kde mezi sebou všichni interagují a dokumentarista do konverzace nijak nevstupuje. Zaznamenává také průběh přijímacího pohovoru s potencionálními učiteli atp. Autenticitu nahrávek lze poznat podle kvality zvukového záznamu, do které se propisuje akustika prostředí školní budovy, okolní ruch nebo třeba dětské hlasy na pozadí. V případě *Základky* se zvukový design soustředí především

¹¹⁹ Marian Golis, “Základka – dokumentární podcast od Ivo Bystřičana,” ScioŠkoly, 31. srpen, 2022, <https://scioskoly.cz/blog-ze-zivota-scioskol/zakladka-podcast/>.

na variabilní hudební podkres používaný při promluvách autora nebo jako přechod mezi jednotlivými scénami. Během dokumentu se použilo i několik zvukových efektů (zvuk lokomotivy) nebo záznamů z filmů, jejich výskyt byl však ojedinělý. Na konci každé epizody pak můžeme zaregistrovat prvky seriality, kdy tvůrce nastiňuje obsah navazujícího dílu včetně nezodpovězených otázek, čímž podněcuje zvědavost a nabádá tak k dalšímu poslechu.

Pohřešovaná

Mezi jeden z neznámějších podcastových dokumentů poslední doby patří beze sporu *Pohřešovaná*, který se objevil na jaře 2020 a byl uveden jako první projekt Audionautu, podcastové platformy, spadající pod nezávislou producentskou společnost Bionaut zaměřenou na filmovou a televizní tvorbu.¹²⁰ Dokumentární série obsahuje osm dílů, jenž se věnují nevyřešenému případu zmizení čtrnáctileté Ivany Koškové z července 1997. Dívka se ztratila během cesty na kole mezi dvěma blízkými vesnicemi, když jela za svou tetou, a to bez jediné stopy, což dodnes vrtá hlavou všem, co se na vyšetřování podíleli. Kauzu po letech otevírá dokumentarista Petr Hátle, který se rozhodl do záhady hlouběji proniknout a tento proces zároveň zvukově zaznamenat.¹²¹ Rekonstrukci případu Hátle provádí skrze rozhovory se zainteresovanými osobami, včetně interpretací prostředí či určitých situací při nahrávání, přičemž nezapomíná na atmosféru dotvářející zvukový design. V osmi epizodách tak nevypráví pouze Ivanin příběh na pozadí minulých událostí, ale sdílí také své názory, úvahy a postřehy při pokusu o vyšetřování na vlastní pěst.

Za podcastem v první řadě stojí již zmíněný Petr Hátle, tvůrce mnoha dokumentárních audiovizuálních projektů jako *Velká noc* nebo *Příběhy 20. století*. Do stejné kategorie se měla zařadit i *Pohřešovaná*, nicméně se nakonec přistoupilo pouze na zvukové zpracování, protože s kamerovým natáčením nesouhlasilo několik ústředních postav dokumentu.¹²² Hátle na podcastu mimo jiné spolupracoval s dramaturgyní Kristinou Májovou, která mu pomohla sestavit linii celého příběhu a zkompletovat

¹²⁰ Pavel Sladký, “Přiblížil jsem se tajemství. Podcastová série Pohřešovaná otevřela projekt audionaut,“ recenze podcastu Pohřešovaná, *ČT art*, 24. duben, 2020, <https://art.ceskatelevize.cz/inside/priblizil-jsem-se-tajemstvi-podcastova-serie-pohresovana-otevrela-projekt-audionaut-4rvpV>.

¹²¹ Vojtěch Kočárník, “Podcast Pohřešovaná: případ zmizelé dívky nabízí místo detektivky nejistotu a bolest,“ *Respekt*, 21. květen, 2020, <https://www.respekt.cz/kultura/podcast-pohresovana-pripad-zmizele-divky-nabizi-misto-detektivky-nejistotu-a-bolest>.

¹²² Ibid.

výsledný materiál.¹²³ O zvuk a hudbu se pak postarali Adam Levý s Vojtěchem Knotem, jenž dotvořili autentické kulisy k vyprávění.¹²⁴

Autor dokumentu vypráví příběh chronologicky, čímž se postupně odhalují jednotlivé informace a směry ve vyšetřování případu. Na začátku dokumentu má tvůrce delší úvodní slovo, ve kterém posluchači představuje základní informace ohledně zmizení mladé Ivanky, dále důvody vedoucí k jeho zapojení do případu a následný plán pátrání. Každá epizoda se skládá z autorových promluv popisujících situace během nahrávání nebo komentujících vývoj případu, a pořízených nahrávek rozhovorů s příbuznými, svědky, vyšetřovateli i novináři pokrývajícími tehdejší události. Kromě vysvětlujících funkce mají dané promluvy většinou i subjektivní zbarvení, kdy autor projevuje své vlastní úvahy, předává dojmy ze setkání s lidmi, přemýšlí nad možnostmi směřování atp. Zároveň se snaží vylíčit různé postřehy (např. vůně prostředí, chování) či detaily okolí (např. průjezd krajinou, podrobnosti při návštěvě interiérů), aby posluchači věrně přiblížil, co vidí a co přesně se kolem něj děje.

Do barvitého vyprávění příběhu se také výrazně propisuje zvukový design. Tvůrci se v případě této podcastové série spoléhají na dvojí využití audio efektů. Zaprvé se jimi dokreslují situace týkající se samotných činností autora. Například, když autor zmiňuje práci na případu a hledání informací (mačkání kláves na počítači) nebo popisuje, kam jde (zvuk chůze a stoupání). Dále se to týká zvuků použitých pro efekt simulujících některé momenty, jako tomu je v případě hudby z pivního festivalu či pořadu senzibila, o kterém se mluví. Nejedná se tedy o autentické záznamy z nahrávacího zařízení. Kromě nich můžeme rozeznat i další zvuky, ty jsou však součástí samotných nahrávek odkazujících na prostředí, činnosti, přítomnost dalších lidí atd. Lze tak slyšet tlumené hlasů, dopravu, ruch na ulici, návštěvu hospody, zvuky zvířat nebo třeba šustění větru.

Co se týče hudební složky, je součástí každé epizody vždy stejná instrumentální znělka proložená zvuky dětí, psů, záznamy z televizních reportáží či dalších prohlášení. Ve zbytku epizod se jinak objevuje hudba měnící se podle vyznění příběhu, většinou se však jedná o dlouhé a ponuré tóny podporující tajemnou atmosféru záhadného zmizení. S různou intenzitou se pak používají v místech, kde je potřeba zesílit dramatický okamžik (vysvětlování dokumentaristy), případně oddělit jednotlivé scény či záznamy, aby se

¹²³ Sladký, "Přiblížil jsem se tajemství. Podcastová série Pohřešovaná otevřela projekt audionaut,“.

¹²⁴ "Pohřešovaná,“ Audionaut, <https://audionaut.cz/podcasty/pohresovana/>.

zveličilo posunutí ve vyprávění. Zajímavostí jsou pak závěry jednotlivých epizod, kdy kombinace hudby a zvukových efektů vygraduje, následně utichne a díl končí nedokončenou scénou nechávající posluchače v napjatém očekávání.

V kontextu prolínání a mixování zvuků je *Pohřešovaná* velmi pestré dílo. Audiozáznamy se poměrně často překrývají a zvukové efekty zase rychle střídají. Kupříkladu zatímco dokumentarista informuje posluchače o svém dalším směřování, můžeme v podkresu zaslechnout záznam již začínajícího telefonního hovoru společně s hudebním podkresem. Specifickému zacházení se však dostává rozhovorům s aktéry dokumentu, které mají z hlediska poslechu samostatný prostor, a to zřejmě z důvodu klíčového významu v rekonstrukci případu. Z velké části tak nejsou rušené žádnými efekty, maximálně do nich vstupuje dokumentarista, pokud chce něco doplnit.

Podcastový dokument *Pohřešovaná* využívá kvalitně zpracovaného sound designu a všechny jeho prvky do sebe zapadají tak, že dotváří věrný obraz současného rozplétání případu včetně průběhu událostí z dob před více než dvaceti lety. Petr Hátle a jeho tým se snaží posluchači předat velmi autentické a konkrétní představy, čímž se stáváme součástí pátrání i prožitku samotného tvůrce dokumentu. Kromě toho je nám prostřednictvím jeho práce umožněno částečně zmapovat období devadesátých let, a odhalit tím další roviny ve vyprávění příběhu. Ve výsledku se však posluchač nepřiblíží žádnému hmatatelnému zakončení, které by se u kriminálního případu dalo očekávat. Dokumentární série tak ukazuje, že v jejím případě jde mimo jiné o zprostředkování tíživého pocitu nejistoty a zoufalství provázející podobné příběhy.

Anatomie strachu

Dokument *Anatomie strachu* vyšel na podzim 2020 pod záštitou podcastové platformy Audionaut.¹²⁵ Jedná se o autorský zvukový projekt složený z pěti samostatných epizod, kdy každá z nich má svůj jedinečný příběh. Jak už je z názvu patrné, všechny díly dokumentu se věnují tématu strachu, ovšem v různých podobách a prožitcích jednotlivých respondentů. Autoři dané téma zprostředkovávají na základě skutečných výpovědí několika mladých lidí, jež se snaží popsat, jak děsivými okamžiky si prošli a co všechno při nich zažívali. Každý díl se zaměřuje na jiné pojetí strachu a jako posluchači

¹²⁵ "Anatomie strachu," Audionaut, <https://audionaut.cz/podcasty/anatomie-strachu/>.

se tak dozvídáme například o paranoidním pocitu z ohrožení, překonávání úzkosti, enviromentálním žalu nebo zkušenosti s blízkostí smrti.¹²⁶ Dokument nám má touto formou detailněji přiblížit pocit strachu, abychom ho prožili a zároveň pochopili jeho podstatu. K tomu využívá neotřelé umělecké zpracování navozující téměř až dojem vyprávění fikce, ačkoliv je založený na faktech a autentických výpovědích.

Podcast vytvořila dvojice audiodokumentaristů, Brit Jensen a Jiří Slavičinský, kteří jsou nezávisle na sobě autory mnoha dokumentů, jež měly úspěch jak na domácí, tak zahraniční scéně, a vyhrály několik ocenění.¹²⁷ O audio složku se postaral hudebník a zvukový designér Martin Ožvold.¹²⁸ Jeho práce s hudebními prvky a zvukovými efekty velice barvitě dotváří výpovědi aktérů, a v tomto konkrétním případě má navíc neodmyslitelný vliv na jejich specifické vyznění.

Zpracování dokumentu stojí na dvou zásadních prvcích - autentických výpovědích a zvukovém designu. Účastníci dokumentu vyprávějí své příběhy bez otázek nebo zásahu dokumentaristů, takže pro posluchače neexistuje žádný element, který by narušil kontinuitu vyprávění. Jejich mluva zní velmi přirozeně, nikterak strojeně. V určitých momentech můžeme dokonce slyšet emoční vypětí, když si aktéři prostřednictvím vyprávění znovu připomínají nepříjemné situace. Jako zajímavost by se dal považovat styl vyprávění, který probíhá v přítomné čase, čímž se liší od běžných popisů událostí. Důvodem je zřejmě vliv na vnímání posluchače, aby se dokázal co nejvíce vcítit do příběhu a prožíval to s aktéry.

Co se týče zvukového designu, nejvýraznější roli hrají efekty pomáhající vyjádřit prostředí, dění okolo aktérů či jejich činnosti. Pomáhají vykreslit situace do detailu kvůli lepší představitelnosti a prožitku posluchače. Tvůrci jimi znázorňují například scény v exteriéru a interiéru, které jdou poznat buď podle akustických vlastností prostoru nebo specifických zvuků v podobě soviho houkání, šustění listí, ruchu na školní chodbě, hučení letadla, křupání šterku, pípání nemocničních přístrojů atp. Stejně tak používají různé efekty ke „dramatizaci“ určitého momentu, který je v příběhu podstatný nebo

¹²⁶ Pavel Sladký, „Strach je skutečný ve všech podobách. Vypráví o něm podcast Anatomie strachu,“ recenze Anatomie strachu, *ČT art*, 14. prosinec, 2020, <https://art.ceskatelevize.cz/inside/strach-je-skutecny-ve-vsech-podobach-vypravi-o-nem-podcast-anatomie-strachu-PtNLX>.

¹²⁷ „Anatomie strachu,“ Audiotéka, <https://audioteka.com/cz/audiobook/anatomie-strachu>.

¹²⁸ Audionaut, „Anatomie strachu.“

zlomový. V epizodě *Les* se jednalo o zrychlené kroky a dýchání zdůrazňující naléhavost situace a přítomné nebezpečí.

V některých epizodách se však zvuky nepoužívají k přesnému vyličení slov, ale spíš jen dokreslují a vystihují atmosféru vyprávění. Jako příklad lze uvést stavy aktérů v epizodách *Okno* a *Radio*, kdy vzhledem k okolnostem nevnímali okolní svět a popisovali jen své vnitřní prožívání a postřehy. Dané okamžiky vyznívají snově, což představují zvuky s ozvěnou či v oparu, jakoby někde v dálce (zvuk vzdálené sanitky atd.). Dokument nicméně nespolehá pouze na zvukové efekty, ale pomáhá si také hudebním podkresem. Při poslechu všech pěti epizod má posluchač možnost se setkat s hudebními prvky ve formě tónů vytvářejících homogenní zvuk připomínající hučení. Přicházejí v různých intenzitách, pulzují a mění náladu vyprávění podle potřeb vystavění napětí, čímž mu dodávají tajuplný a nepříjemný ráz.

Jednotlivé epizody jsou navíc vždy pojaté trochu jinak. Díly *Kafe* a *Radio* se vyznačují tím, že v nich výrazně převládá hudební podkres, což ovlivňuje jejich vyznění. Hudba má v tomto případě dopad na tempo celého příběhu, kdy dané epizody působí pomaleji a výsledným efektem je plíživě se stupňující pocit strachu. Naopak díly zaměřené na časté střídání zvukových efektů jsou výrazně rychlejší a svižnější. Souvisí to i s vnímáním přechodů mezi scénami, jejichž průběh odpovídá zvolenému tempu.

Celý projekt si zakládá na používání zvukového designu jako nástroje k lepší představivosti a zprostředkování reálných příběhů. Pomocí zvuků dotváří nejen detaily, ale předává také pocity a slovům dodává potřebnou váhu. Je však potřeba zmínit, že ačkoliv má zvuk velmi podstatný význam, v určitých chvílích je hudba s doprovodnými efekty ponechána stranou. Hlavní prostor tak zůstává mluvenému slovu, aby se vystihla důležitost sdělení.

Závěr

Nárůst popularity podcastů v posledních letech způsobil, že se dané odvětví neustále rozrůstá, čemuž se přizpůsobila tvorba i v rámci rozšíření podcastových formátů. Díky technickým možnostem a tvůrčí činnosti postupně vznikají zajímavé způsoby, jak vyprávět příběh, které posouvají podcastovou scénu do nové éry. Souvisí s tím i obecný přístup společnosti ke zvukovým formátům, kdy se podcastu podařilo oživit a vylepšit původně rozhlasové žánry, jakými jsou dokument a drama.

Ve své diplomové práci jsem nejprve představila poznatky týkající se podcastingu a podcastu, jenž jsou stěžejní pro porozumění daného tématu vzhledem ke vztahu s rozhlasovým vysíláním, a zároveň klíčové pro jejich ukotvení v kontextu nových médií. Dále jsem se konkrétně věnovala vývoji české podcastové scény, abych vysvětlila prostředí a okolnosti spjaté s následnou analýzou vybraných podcastů. Rovněž jsem vylíčila, na čem je založená narace, když se jedná pouze o zvukovou tvorbu, a jaké žánry jsou s ní výrazně spojené.

Jedním z cílů bylo čtenáři přiblížit specifické podcastové formáty, které využívají zvuk propracovanějším způsobem než běžné podcasty typu interview či zpravodajství. Součástí bylo určení prvků, jimiž se vyznačují a způsobů, jakými tyto žánry vyprávějí příběhy, aby svým zpracováním posluchačům poskytly co nejvíce autentický zážitek. Dalším cílem byla také analýza dvanácti českých podcastů za účelem zjistit a určit metody narace na konkrétních příkladech.

V rámci hraných podcastů jsem analyzovala *Zkouškový*, *Stopaře*, *Neklid*, *Rozchod* a *Rituál*. Jedná se o umělecky svobodný formát, ve kterém se velmi spoléhá na odpovídající technické provedení zvukového designu. Po rozebrání jednotlivých podcastů jsem došla k závěru, že kromě dialogu při tvorbě nejvíce záleží na hudebním podkladu a pojetí zvukových efektů. Mnou vybrané podcasty se tak na základě těchto kritérií dělí na tři skupiny. Do první skupiny spadá *Stopař*, u něhož mají obě složky rovnoměrné zastoupení. Proměnlivá hudba vystihuje potřebné žánry navozující filmovou atmosféru, zatímco zvukové efekty mají dvojitý význam, kdy dotvářejí běžné situace a nebo slouží k vytvoření nálady. Druhou skupinu tvoří podcasty *Neklid* a *Rituál*, jenž se orientují především na zvukové efekty. V jejich případě znovu platí dvojitý význam práce se zvukem jako u již zmíněného *Stopaře*, kdy se jejím prostřednictvím snaží vyvolat pocit

skutečného prostředí, kterého je posluchač součástí. Do třetí skupiny patří *Rozchod* a *Zkouškový* využívající obě stěžejní složky, nicméně jen k praktickému účelu. Hudba se objevuje jako výplň mezi jednotlivými scénami, nikoliv jako funkční dramatický prvek. Stejně tak zvukové efekty, jenž mají využití pouze ve formě dokreslování činností nebo okolního prostředí atp. Všechny tyto podcasty však mají společný záměr, a to znázornit dění a vybudovat nezbytné emoce, čímž mohou působit na posluchače natolik reálně, že ho vtáhnou do děje. Zajímavostí pak je fakt, že dané rozdělení podcastů koresponduje se jmény tvůrců stojícími za jednotlivými projekty, takže lze vidět určitý opakující se styl těchto autorů.

V rámci dokumentů jsem analyzovala podcasty *Hrana*, *Hranice násilí*, *Zhasni!*, *Svatebky*, *Základka*, *Pohřešovaná* a *Anatomie strachu*. Jelikož se stírají hranice mezi jednotlivými typy dokumentů, odpovídá tomu i využití zvukového designu a dalších prvků. Rozdělení na skupiny je v tomto případě tedy komplikovanější než u hraných podcastů, avšak dá se říct, že existují dvě základní kategorie. První kategorii zahrnuje podcast *Pohřešovaná*, který by se dal označit jako dokumentární feature vyznačující se osobním zapojením tvůrce do dokumentu. Pro tento podcast je použití hudby i zvukových efektů stěžejní součástí, bez níž by se v rámci vyprávění neobešel. Do stejné kategorie patří ještě podcast *Anatomie strachu*, jenž svým zpracováním sedí na typ dokumentu zvaný feature. Spoléhá se zejména na zvukové efekty sloužící ke klasickému dotváření děje, ale také k podnícení specifické atmosféry. Druhou kategorii víceméně zastupují klasické dokumenty založené převážně na výpovědích během nichž je tvůrce pouhým pozorovatelem. V jejich případě se zvukový design tolik nevyužívá, tudíž zvukové efekty a hudba mají spíš praktickou funkci ve formě podkresu či předělu mezi scénami. Nicméně najdou se výjimky, kdy se například v podcastu *Hranice násilí* příležitostně objevuje hudba během probíhajících výpovědí, aby se dosáhlo dramatického efektu ve vypjatých situacích. Podobným příkladem může být podcast *Zhasni!*, jenž přikládá hudbě i zvukovým efektům v některých scénách větší význam než ostatní dokumenty kvůli lepšímu vystižení vyprávění děje.

Celkově se metody narace českých podcastů značně rozšířily a přizpůsobily v rámci podcastové scény. Pomalu se začínají objevovat podcastové formáty, jejichž sdělení nespočívá jen ve verbálním projevu, ale také v rozmanitém zvukovém vyprávění přispívajícím k velmi autentickému prožitku. V mnohém se dané podcasty přibližují

filmů či seriálů, jelikož nás vtahují do světa barvitých příběhů, a konkrétně v případě seriálů i příběhů na pokračování. Zároveň není důležité, jestli se jedná o fikci nebo pravdivý příběh, protože možnosti zpracování podcastu nabízejí nespočet variant, které nejsou ničím podmíněny. U hraných podcastů je pozoruhodné, že ačkoliv jich u nás ještě mnoho nevzniklo, jejich zpracování se navzájem liší. S narůstajícím počtem se provedení neustále posouvá vpřed, a zkouší se novátorské přístupy, jenž by mohly obohatit vyprávění příběhů. Podobným způsobem se to týká i dokumentů. Sice na české podcastové scéně převládají dokumenty s malým důrazem na zvukový design a ty propracovanější se zatím vyskytují jen sporadicky, jejich obliba však stoupá a zdá se, že budou časem ještě populárnější. Ve výsledku tedy záleží na tom, jaké metody narace podcastu si tvůrce vybere a jakou zvolí strategii, aby co nejvíce podpořil vyprávění příběhu, který chce předat posluchačům. Tyto podcastové formáty tak možná přispějí ke změně náhledu na podcast jako na pouhou zvukovou výplň při provádění nějaké domácí činnosti, a stanou se plnohodnotnými audio projekty, jenž nás svou podstatou přimějí jejich poslech prožít a vnímat naplno.

Summary

The rise in popularity of podcasts in recent years has caused the industry to continue to grow, and the output has adapted to this as part of the expansion of podcast formats. Due to technical possibilities and creative work, interesting ways of telling a story are gradually emerging, which are moving the podcast scene into a new era. This is related to the general society approach to audio formats, when the podcast succeeded in reviving and improving the original radio genres of documentary and drama.

At first, I presented findings related to podcasting and the podcast, which are crucial to understanding the given topic in relation to radio broadcasting, and at the same time essential to their anchoring in the context of new media. Furthermore, I focused on the development of the Czech podcast scene in order to explain the ambience and conditions connected with the subsequent analysis of the selected podcasts. I also described what the narration is based on, when it comes to sound creation only, and what genres are strongly associated with it.

One of the goals was to bring the reader closer to specific podcast formats that use sound in a more sophisticated way than regular interview or news podcasts. Part of it was identifying the elements that distinguish them and the ways in which these genres tell stories in order to give listeners the most authentic experience possible through their processing. Another goal was also the analysis of twelve Czech podcasts in order to find out and determine the methods of narration on specific examples.

As part of the drama podcasts, I analyzed *Zkouškový*, *Stopař*, *Neklid*, *Rozchod* and *Rituál*. It is an artistically free format which relies heavily on the appropriate technical execution of the sound design. After analyzing the individual podcasts, I came to the conclusion that, apart from the dialogue, the musical background and the concept of sound effects are the most important factors while creating. Based on these criteria, the podcasts I selected are divided into three groups. *Stopař* belongs to the first group, in which both components are equally represented. The variable music captures genres creating a cinematic atmosphere, while the sound effects have a double meaning, complementing ordinary situations or serving to create a mood. The second group consists of podcasts *Neklid* and *Rituál* that focus mainly on sound effects. In their case, the double meaning of working with sound applies, when they try to evoke a feeling of

a real environment, that the listener is a part of. The third group includes *Rozchod* and *Zkouškový*, using both core components, but only for practical purposes. In this case, music appears as filler between individual scenes, not as a functional dramatic element. As well as sound effects, which are used only in the form of complementing several activities or the surrounding environment, etc. However, all these podcasts have a common intention, which is to depict the events and build the necessary emotions, which can make the listener feel reality enough to draw them into the story. What is interesting is the fact that the given division of podcasts corresponds to the names of the creators standing behind the individual projects, so you can see a certain recurring style of these authors.

As part of the documentaries, I analyzed the podcasts *Hrana*, *Hranice násilí*, *Zhasni!*, *Svatebky*, *Základka*, *Pohřešovaná* and *Anatomie strachu*. As the boundaries between individual document types blur, so does the use of sound design and other elements. The division into groups is therefore more complicated than in the case of drama podcasts, but it can be said that there are two basic categories. The first category includes podcast *Pohřešovaná*, which could be described as a documentary feature characterized by the creator's personal involvement in the documentary. For this podcast, the use of music and sound effects is a crucial part of the narrative. The podcast *Anatomie strachu* also belongs to the same category, whose processing fits the document type called feature. It mainly relies on sound effects used to elementary completion of the story, but also to stimulate a specific atmosphere. The second category is more or less represented by classic documents based mainly on statements during which the creator is a mere observer. In their case, sound design is not used so much, so the sound effects and music have a more practical function in the form of an underdrawing or a partition between scenes. However, there are exceptions where, for example, the podcast *Hranice násilí* occasionally plays music during ongoing statements to create dramatic effect in tense situations. A similar example can be the podcast *Zhasni!*, which attaches more importance to music and sound effects in some scenes than other documentaries in order to better convey the story.

Overall, the narration methods of Czech podcasts have expanded considerably and adapted within the podcast scene. Podcast formats, whose message is not only based on verbal expression, but also on diverse audio narration contributing to a very authentic

experience, are slowly starting to appear. In many ways, these podcasts come closer to a movie or series, as they draw us into the world of colourful stories, and specifically in the case of series and stories to be continued. At the same time, it is not important whether it is a fiction or a true story, because the possibilities of processing a podcast offer countless variants that are not conditioned by anything. It is noteworthy for drama podcasts that, although not many of them have been created in our country yet, their processing differs from one another. As the number grows, their execution is constantly moving forward, and innovative approaches that could enrich the storytelling are being tried. In a similar way, it also applies to documents. Although the Czech podcast scene is dominated by documentaries with little emphasis on sound design, and the more sophisticated ones are still rather lacking, but their popularity is increasing and it seems that they will become even more popular over time. In the end, it depends on what method of podcast narration the creator chooses and what strategy he follows in order to support as much as possible the telling of the story he wants to convey to the listeners. These podcast formats may thus contribute to changing the view of the podcast as a mere sound filler when carrying out some household activity, and become full-fledged audio projects that, by their very nature, make us experience and perceive their listening to the fullest.

Použité zdroje

“Stopař.“ audio obsah, <https://www.mujrozhlas.cz/stopar>.

Audionaut. “Anatomie strachu.“ <https://audionaut.cz/podcasty/anatomie-strachu/>.

Audionaut. “Pohřešovaná.“ <https://audionaut.cz/podcasty/pohresovana/>.

Audiotéka. “Anatomie strachu.“ <https://audioteka.com/cz/audiobook/anatomie-strachu>.

Bachura-Wojtasik, Joanna. “New communication practices on the radio and in the audiosphere.” *Acta Universitatis Lodziensis. Folia litteraria Polonica* 43, no.5 (2017): 51-66. <https://doi.org/10.18778/1505-9057.43.04>.

Berry, Richard. “A Golden Age of Podcasting? Evaluating *Serial* in the Context of Podcast Histories.” *Journal of radio & audio media* 22, no.2 (2015): 170-178. <https://doi.org/10.1080/19376529.2015.1083363>.

Berry, Richard. “Podcasting: Considering the evolution of the medium and its association with the word 'radio'.” *Radio journal* 14, no.1 (2016): 7-22. https://doi.org/10.1386/rjao.14.1.7_1.

Berry, Richard. “Will the iPod Kill the Radio Star? Profiling Podcasting as Radio.” *Convergence (London, England)* 12 (2006): 143-162. <https://doi.org/10.1177/1354856506066522>.

Blubrry. “Podcast Manual: History of podcasting.“ Accessed September 20, 2022. <https://blubrry.com/manual/about-podcasting/history-of-podcasting-new/>.

Boháčková, Kamila. “Zkouškový po telefonu. První hraný audio seriál pro mladé publikum.“ *Český rozhlas*, 10. květen, 2020. <https://program.rozhlas.cz/zkouskovy-po-telefonu-prvni-hrany-audio-serial-pro-mlade-publikum-8198694>.

Bottomley, Andrew J. “Podcasting, *Welcome to Night Vale*, and the Revival of Radio Drama.” *Journal of radio & audio media* 22, no.2 (2015): 179-189. <https://doi.org/10.1080/19376529.2015.1083370>.

Bottomley, Andrew J. "Podcasting: A Decade in the Life of a "New" Audio Medium." *Journal of radio & audio media* 22 (2015): 164-169. <https://doi.org/10.1080/19376529.2015.1082880>.

Bumbálková, Blanka. "Hraný podcast Stopař Českého rozhlasu nabízí jedenáct příběhů v jedenácti žánrech." *Český rozhlas*, 13. červenec, 2021. <https://informace.rozhlas.cz/hrany-podcast-stopar-ceskeho-rozhlasu-nabizi-jedenact-pribehu-v-jedenacti-8533481>.

Bumbálková, Blanka. "Radio Wave spouští nový podcastový thriller Neklid." *Radio Wave*, 1. září, 2021. <https://informace.rozhlas.cz/radio-wave-spusti-novy-podcastovy-thriller-neklid-8566288>.

Considine, Allison. "Earbud playhouse: podcasts are giving theatre artists a quick, cheap, flexible way to make their own audio drama." *American theatre* 33 no.7 (2016): 42-44.

Český rozhlas. "Stopař. Hraný podcast s interaktivními prvky vytvořený speciálně pro webový portál mujRozhlas," <https://prixbohemia.rozhlas.cz/stopar-hrany-podcast-s-interaktivnimi-prvky-vytvoreny-specialne-pro-webovy-8833461>.

DeMair, Jillian. "Sounds Authentic: The Acoustic Construction of *Serial*'s Storyworld." *The Serial podcast and storytelling in the digital age*, edited by Ellen McCracken, 24-38. New York: Routledge, 2017. <https://doi.org/10.4324/9781315210704>.

Dowling, David O. "Audio Immersion: The Case of the Podcast." In *Immersive Longform Storytelling*, 116-143. New York: Routledge, 2019. <https://doi.org/10.4324/9780429488290-6>.

Dowling, David O., and Kyle J. Miller. "Immersive Audio Storytelling: Podcasting and Serial Documentary in the Digital Publishing Industry." *Journal of radio & audio media* 26, no.1 (2019): 167-184. <https://doi.org/10.1080/19376529.2018.1509218>.

Durrani, Mariam, Kevin Gotkin, and Corrina Laughlin. "Serial, Seriality, and the Possibilities for the Podcast Format." *American anthropologist* 117 (2015): 593-596. <https://doi.org/10.1111/aman.12302>.

Edmond, Maura. "All platforms considered: Contemporary radio and transmedia engagement." *New media & society* 17, no.9 (2015): 1566-1582. <https://doi.org/10.1177/1461444814530245>.

Golis, Marian. "Základka – dokumentární podcast od Ivo Bystřičana." *Scioškoly*, 31. srpen, 2022. <https://scioskoly.cz/blog-ze-zivota-scioskol/zakladka-podcast/>.

Hammersley, Ben. "Audible revolution." *The Guardian: International edition*, February 12, 2004. <https://www.theguardian.com/media/2004/feb/12/broadcasting.digitalmedia>.

Hardey, Mariann, and Simon J. James. "Digital seriality and narrative branching: the podcast *Serial*, Season One." *Communication and critical/cultural studies* 19, no.1 (2022): 74-90. <https://doi.org/10.1080/14791420.2022.2029513>.

Houdek, Lukáš a Veronika Ruppert. "Začíná podcast Hrana, série o mužské body imagi a soubojích s vlastním tělem." *Radio Wave*, 19. říjen, 2021. <https://wave.rozhlas.cz/zacina-podcast-hrana-serie-o-muzske-body-imagi-a-soubojich-s-vlastnim-telem-8600806>.

Huwiler, Elke. "A Narratology of Audio Art: Telling Stories by Sound." *Audionarratology: interfaces of sound and narrative*, edited by Jarmila Mildorf and Till Kinzel, 99-116. Berlin: Gruyter, 2016. <https://doi.org/10.1515/9783110472752>.

Huwiler, Elke. "Storytelling by sound: a theoretical frame for radio drama analysis." *Radio journal* 3, no.1 (2005): 45-59. <https://doi.org/10.1386/rajo.3.1.45/1>.

Jetmar, Jakub. "Loni vzniklo tisíc českých podcastů. Má ho i Lidl." *Médiář*, 9. únor, 2021. <https://www.mediar.cz/loni-vzniklo-tisic-ceskych-podcastu-ma-ho-i-lidl/>

Kočárník, Vojtěch. "Podcast Pohřešovaná: případ zmizelé dívky nabízí místo detektivky nejistotu a bolest." *Respekt*, 21. květen, 2020. <https://www.respekt.cz/kultura/podcast-pohresovana-pripad-zmizele-divky-nabizi-misto-detektivky-nejistotu-a-bolest>.

Kokta, Josef. "Čí je to vina? Poslechněte si teaser k novému podcastovému seriálu Rituál." *Radio Wave*, 23. září, 2022. <https://wave.rozhlas.cz/ci-je-vina-poslechnete-si-teaser-k-novemu-podcastovemu-serialu-ritual-8832291>.

Kokta, Josef. "Podcast Rozchod ukazuje, že vztahy jsou i srandovní. Herci do postav promítli vlastní zkušenosti." *Radio Wave*, 17. březen, 2022. <https://wave.rozhlas.cz/podcast-rozhod-ukazuje-ze-vztahy-jsou-i-srandovni-herci-do-postav-promitli-8704323>.

Kokta, Josef. "Poslechněte si Neklid. Podcastový thriller o vině, strachu a vztahu, který zašel příliš daleko." *Radio Wave*, 1. září, 2021. <https://wave.rozhlas.cz/poslechnete-si-neklid-podcastovy-thriller-o-vine-strachu-a-vztahu-ktery-zasel-8554744>.

Kokta, Josef. "Proč to nevyšlo? Poslouchejte podcastový seriál Rozchod." *Radio Wave*, 7. březen, 2022. <https://wave.rozhlas.cz/proc-nevyslo-poslouchejte-podcastovy-serial-rozhod-8694327>.

Kokta, Josef. "Vím, kdo bude potrestanej! Poslouchejte Rituál, nový thriller o vině, bolesti a svědomí." *Radio Wave*, 3. říjen, 2022. <https://wave.rozhlas.cz/vim-kdo-bude-potrestanej-poslouchejte-ritual-novy-thriller-o-vine-bolesti-a-8839224>.

Legorburu, José M, Concha Edo, and Aurora García González. "Podcasting as an opportunity to recover and renew the audio feature genre in Spanish: A case study of Cuonda and Podium Podcast." *Radio journal* 19, no.2 (2021): 311-326.

Lindgren, Mia. "Personal narrative journalism and podcasting". *Radio journal* 14, no.1 (2016): 23-41. https://doi.org/10.1386/rjao.14.1.23_1.

Lutostański, Bartosz. "A Narratology of Radio Drama: Voice, Perspective, Space." *Audionarratology: interfaces of sound and narrative*, edited by Jarmila Mildorf and Till Kinzel, 117-132. Berlin: Gruyter, 2016. <https://doi.org/10.1515/9783110472752>.

Macich ml., Jiří. "Hrej.cz nabízí podcast." *Lupa.cz*, 1. únor, 2006. <https://www.lupa.cz/clanky/hrej-nabizi-podcast/>.

Markman, Kris M. "Considerations-Reflections and Future Research. Everything Old is New Again: Podcasting as Radio's Revival." *Journal of radio & audio media* 22 (2015): 240-243. <https://doi.org/10.1080/19376529.2015.1083376>.

McHugh, Siobhán. "How podcasting is changing the audio storytelling genre." *Radio journal* 14, no.1 (2016): 65-82. https://doi.org/10.1386/rjao.14.1.65_1.

McHugh, Siobhán. "Oral history and the radio documentary/feature: Introducing the 'COHRD' form." *Radio journal* 10, no.1 (2012): 35-51. https://doi.org/10.1386/rjao.10.1.35_1.

MediaGuru.cz. "Zájem o podcasty v Česku roste, teď ještě zlepšit kvalitu." *Internet & Mobil*. 16. říjen, 2019. <https://www.mediaguru.cz/clanky/2019/10/zajem-o-podcasty-v-cesku-roste-ted-jeste-zlepsit-kvalitu/>.

Merriam-Webster Dictionary. Podcast definition. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/podcast>

Murray, Sarah. "Coming-of-age in a coming-of-age: the collective individualism of podcasting's intimate soundwork." *Popular communication* 17, no.4 (2019): 301-316. <https://doi.org/10.1080/15405702.2019.1622117>.

Radio Wave. "O pořadu Hrana," <https://wave.rozhlas.cz/hrana-8600999/o-poradu>.

Radio Wave. "O pořadu Hranice násilí." <https://wave.rozhlas.cz/hranice-nasili-8813665/o-poradu>.

Radio Wave. "O pořadu Rituál." <https://wave.rozhlas.cz/ritual-8833052/o-poradu>.

Radio Wave. "O pořadu Svatebky." <https://wave.rozhlas.cz/svatebky-8029537/o-poradu>.

Radio Wave. "O pořadu Zhasni!" <https://wave.rozhlas.cz/zhasni-5959559/o-poradu>.

Rime, Jemily, Chris Pike, and Tom Collins. "What is a podcast? Considering innovations in podcasting through the six-tensions framework." *Convergence (London, England)* 28, no.5 (2022): 1260-1282. <https://doi.org/10.1177/13548565221104444>.

Sladký, Pavel. "Přiblížil jsem se tajemství. Podcastová série Pohřešovaná otevřela projekt audionaut." Recenze podcastu Pohřešovaná. *ČT art*, 24. duben, 2020. <https://art.ceskatelevize.cz/inside/priblizil-jsem-se-tajemstvi-podcastova-serie-pohresovana-otevrela-projekt-audionaut-4rvpV>.

Sladký, Pavel. "Strach je skutečný ve všech podobách. Vypráví o něm podcast Anatomie strachu." Recenze Anatomie strachu. *ČT art*, 14. prosinec, 2020. <https://art.ceskatelevize.cz/inside/strach-je-skutecny-ve-vsech-podobach-vypravi-o-nem-podcast-anatomie-strachu-PtNLX>.

Svobodová, Markéta. Podcasting jako fenomén nových médií a jeho současný stav v České republice. Praha, 2019. 214 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Lenka Vochocová, Ph.D.

Thon, Jan-Noël. "Toward a Transmedial Narratology." *Transmedial narratology and contemporary media culture*. 1-31. Lincoln, Nebraska: University of Nebraska Press, 2016.

Tobias. "Zkouškový: Podcastový seriál, který nevidíte." *CZEHMAG*, 18. květen, 2020. <https://czechmag.cz/zkouskovy-podcastovy-serial-ktery-nevidite/>.

Tržil, Dan. "Podcasty loni naplno dorazily do Česka. V roce 2020 je čeká rapidní růst posluchačů i příliv peněz." *CzechCrunch*, 12. leden, 2020. <https://cc.cz/dan-trzil-podcasty-v-roce-2019-opravdu-dorazily-do-ceska-v-roce-2020-je-ceka-rapidni-rust-posluchacu-a-priliv-penez/>.

Vach, Miloslav. "Podcastový seriál Zkouškový trefně vystihuje trable mladých lidí. Zaposlouchejte se do něj." *iList*, 30. květen, 2020. <http://www.ilist.cz/clanky/podcastovy-serial-zkouskovy-trefne-vystihuje-trable-mladych-lidi-zaposlouchejte-se-do-nej>.

Waldmann, Ella. "From Storytelling to Storylistening: How the Hit Podcast S-Town Reconfigured the Production and Reception of Narrative Nonfiction." *Ex-centric Narratives: Journal of Anglophone Literature, Culture and Media*, no. 4 (2020): 28-42. <https://doi.org/10.26262/exna.v0i4.7913>.

Zandl, Patrick. "Podcast – revoluce v internetovém vysílání." *Lupa.cz*, 15. březen, 2005. <https://www.lupa.cz/clanky/podcast-revoluce-v-internetovem-vysilani/>.

Živě.cz. "Apple pořádá seminář o podcastingu." tisková zpráva, 9. srpen, 2006. <https://www.zive.cz/zpravy-z-firem/apple-porada-seminar-o-podcastingu/sc-5-a-131690/default.aspx>.

Teze diplomové práce

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce	
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:	
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: Melmuková Anna	Razítko podatelny:
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2019	
E-mail diplomantky/diplomanta: 78497041@fsv.cuni.cz anna.melmukova@seznam.cz	
Studijní obor/forma studia: Mediální studia, prezenční	
Název práce v češtině: Metody narace v českých podcastech	
Název práce v angličtině: Methods of narration in czech podcasts	
Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: <i>ZS 2012/2013</i>) (diplomovou práci je možné odevzdat <u>nejdříve</u> po dvou semestrech od schválení tezí) LS 2021/2022	
Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků): Podcasty v posledních letech zažívají neskutečný boom a dostávají se stále více do popředí. Existují a zároveň vznikají neustále nové podcasty na všelijaká témata, události, a samozřejmě také v různých podobách a zpracováních. Mě by konkrétně zajímala oblast podcastů v českém prostředí z hlediska různých forem vyprávění. Chtěla bych se věnovat například pronikání dokumentárních a reportážních forem do podcastu, a zkoumat tento trend na tematicky odlišných příkladech – ať už by šlo o kategorii true crime nebo třeba společnost a vztahy. Další oblast zájmu by mohla představovat forma hraného seriálu, který je u nás ve formě podcastu v podstatě novinkou atd. Takhle bych se věnovala dalším různým formám podcastu a jejich metodám vyprávění.	
Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků): Cílem práce by bylo prozkoumat, jak různé české podcasty vyprávějí příběhy a jak tím nastolují témata.	
Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu): Kapitoly ještě nemám přesně stanovené. Jsem stále ve fázi hledání a zpracovávání jednotlivých forem podcastů. S tím, že si nejsem jistá, které podcasty a v jakém rozsahu bude nejlepší do diplomové práce nakonec zařadit.	
Vymezení podkladového materiálu (např. titul periodika a analyzované období): Různé typy podcastů: Pohřešovaná, Svatebky, Zhasni, Šeptem, Zkouškový atd. Jedná se většinou o krátké série po několika epizodách, takže analyzované období zřejmě nebude třeba specifikovat.	
Metody (techniky) zpracování materiálu: Metoda kvalitativní analýzy	

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a metodě jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

Bottomley, Andrew J. Podcasting: A Decade in the Life of a “New” Audio Medium. *Journal of Radio & Audio Media* [online]. 2015, 22(2), 164-169, <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/19376529.2015.1082880>.

Markman, K. (2015). Considerations, Reflections and Future Research. Everything Old is New Again: Podcasting as Radio's Revival. *Journal of Radio & Audio Media*. 22: 2. 240-243, DOI: 10.1080/19376529.2015.1083376.

Llinares, Dario. *Podcasting: New Aural Cultures and Digital Media*. Cham, Switzerland: Palgrave Macmillan, ©2018. ISBN 9783319900568.

McHugh, S. (2015). Audio Storytelling: Unlocking the Power of Audio to Inform, Empower and Connect. *Asia Pacific Media Educator*. 24. 141–156. DOI: 10.1177/1326365X14555277.

McHugh, S. (2016). How podcasting is changing the audio storytelling genre. *The Radio Journal: International Studies in Broadcast and Audio Media*. 14: 1. 65–82. DOI: 10.1386/rjao.14.1.65_1.

Hendl, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 4. vyd. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9.

Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

Diplomové práce v oboru Mediální studia na FSV UK:

Markéta Svobodová: Podcasting jako fenomén nových médií a jeho současný stav v České republice (rok obhajoby 2018/19)

Tereza Sudíková: Podcasting – audio obsah v digitální éře a jeho posluchači a posluchačky v Česku (rok obhajoby 2019/20)

Johana Hamadřáková: Podcasty jako mediální fenomén 21. století a posluchačské návyky mileniálů v České republice (rok obhajoby 2019/20)

Leona Gregorová: Tvorba a konzumace podcastů v České republice se zaměřením na marketing a podnikání (rok obhajoby 2019/20)

Datum / Podpis studenta/ky

.....